

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
«Η ΑΛΛΑΓΗ ΣΤΟ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΚΟ
ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΩΝ ΣΤΑΘΜΩΝ: ΟΙ
ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΚΩΝ
ΜΟΝΤΕΛΩΝ.»

ΣΤΑΥΡΟΣ ΠΕΤΚΙΔΗΣ (ΑΜ 15798)
(πρώην Τμήματος ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΜΜΕ, ΤΕΙ ΔΥΤ. ΕΛΛΑΔΑΣ)

ΕΠΟΠΤΕΥΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΚΟΥΤΡΑΣ

ΠΑΤΡΑ 2022

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ ΠΕΡΙ ΜΗ ΛΟΓΟΚΛΟΠΗΣ

Βεβαιώνω ότι είμαι συγγραφέας αυτής της εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, έχω αναφέρει τις όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε αυτές αναφέρονται ακριβώς είτε παραφρασμένες. Ακόμα δηλώνω ότι αυτή η γραπτή εργασία προετοιμάστηκε από εμένα προσωπικά και αποκλειστικά και ειδικά για την συγκεκριμένη πτυχιακή εργασία και ότι θα αναλάβω πλήρως τις συνέπειες εάν η εργασία αυτή αποδειχθεί ότι δεν μου ανήκει.

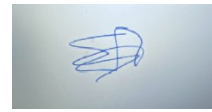
ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΦΟΙΤΗΤΗ 1

ΑΜ

ΥΠΟΓΡΑΦΗ

ΣΤΑΥΡΟΣ ΠΕΤΚΙΔΗΣ

15798

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ
ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«Η ΑΛΛΑΓΗ ΣΤΟ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΚΟ
ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΩΝ ΣΤΑΘΜΩΝ: ΟΙ
ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΚΩΝ
ΜΟΝΤΕΛΩΝ.»

Σταύρος Πετκίδης ΑΜ 15798

Επόπτης καθηγητής : κ. Αθανάσιος Κούτρας

Πάτρα, 2022

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 - ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ.....	10
1.1. Εισαγωγή.....	10
1.2. Ραδιοφωνικά επαγγέλματα.....	11
1.3. Υποδομή ραδιοφωνικού στούντιο.....	13
1.4. Είδη ραδιοφώνου.....	18
1.5. Τρόποι μετάδοσης ραδιοφωνικών εκπομπών.....	20
1.6. Ιδιωτικοί και μη ιδιωτικοί σταθμοί.....	21
1.7. Ποιοτικά χαρακτηριστικά ραδιοφώνου – ακροατής – κοινωνία.....	24
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 - ΟΙ ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΤΑΣΕΙΣ ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΤΟΥ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟΥ.....	27
2.1. Εισαγωγή.....	27
2.2. Ραδιόφωνο και εμπορική αξιοποίηση.....	29
2.3. Το ραδιόφωνο του χθες και του σήμερα.....	31
2.4. Διαδικασίες αδειοδότησης – Πνευματικά δικαιώματα.....	34
2.5. Ομοιότητες και διαφορές web radio και ραδιοφωνικού σταθμού.....	35
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 - ΤΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ Μ.Μ.Ε.....	36
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 – ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΚΑΙ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΩΝ ΣΤΑΘΜΩΝ.....	52
4.1. Πλαίσιο διαδικασίας αδειοδότησης.....	53
4.2. Προϋποθέσεις συμμετοχής - Νομική μορφή υποψηφίων.....	55
4.3. Εταιρικό κεφάλαιο υποψηφίων.....	56
4.4. Ιδιοκτησιακό καθεστώς υποψηφίων.....	57
4.5. Αρνητικές προϋποθέσεις - Ασυμβίβαστες ιδιότητες - Πόθεν έσχες υποψηφίων... ..	58
4.6. Τεχνολογικός εξοπλισμός.....	60
4.7. Οικονομική βιωσιμότητα.....	61
4.8. Όροι Προκήρυξης Ε.Σ.Ρ.....	62
4.9. Προεπιλογή αιτήσεων συμμετοχής.....	64
4.10. Όροι χορηγούμενων αδειών.....	65
4.11. Λόγοι ανάκλησης αδειών.....	68

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	69
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	72

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα μέσα μαζικής επικοινωνίας (ΜΜΕ) από την εμφάνιση τους μέχρι σήμερα αποτελούν σημαντικούς φορείς τόσο πληροφοριών όσο και διασκέδασης. Η σημασία τους αυξάνεται διαρκώς με αποτέλεσμα να αποτελούν αναπόσπαστο στοιχείο της όλης λειτουργίας των κοινωνιών.

Οι νέες τεχνολογίες επικοινωνίας όπως ήταν φυσικό κατέλαβαν ένα πολύ σημαντικό κομμάτι της μαζικής επικοινωνίας το οποίο συνεχώς διευρύνεται κυρίως λόγω των τεχνολογικών δυνατοτήτων που υπάρχουν. Αυτές οι δυνατότητες επιτρέπουν την ύπαρξη “πομπών” σε ευρύτερη κλίμακα από ότι στο παρελθόν, λόγω της εξάπλωσης της τεχνολογίας του μειούμενου κόστους της καθώς και του ασύγκριτα μικρότερου κόστους από τα συμβατικά Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας. Επιπλέον διευρύνθηκε σε πολύ μεγάλο βαθμό το περιεχόμενο και το είδος των εκπομπών στην αύξηση της ποικιλομορφίας των προγραμμάτων φτάνοντας σε πολύ σύγχρονες μορφές,.

Το ραδιόφωνο ακόμη και σήμερα που η τεχνολογία τρέχει με μεγάλους ρυθμούς ανάπτυξης θεωρείται το «μαγικό κουτάκι» για ενημέρωση, ψυχαγωγία αλλά και συντροφιά, ένα αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινότητας. Κρατά σε ένα βαθμό τη σημασία του, παρά την ραγδαία εξάπλωση και τις δυνατότητες του τηλεοπτικού προγράμματος.

Ως μέσο έχει βελτιωθεί σε μεγάλο βαθμό από τη πρώτη του μορφή, αλλά σταθεροποιήθηκε πολύ γρήγορα και παραμένει ως σήμερα. Από την εποχή που χρησιμοποιήθηκαν τα τρανζίστορ και πήραν τη θέση των λυχνιών, τα εξωτερικά και εσωτερικά του χαρακτηριστικά άλλαξαν σημαντικά όπως ο όγκος του, η οθόνη του οποία πλέον είναι ψηφιακή, οι συχνότητες αλλάζουν εξ’ αποστάσεως και οι συνδέσεις και μεταδόσεις πραγματοποιούνται με διαφορετικούς τρόπους.

Σήμερα μπορεί να χάθηκε λίγο η μαγεία μπορεί το ψάξιμο, η φαντασία και η γνώση να πήγαν λίγο στην άκρη όμως κερδήθηκαν άλλα, όπως γρήγοροι ρυθμοί, ζωντάνια και αμεσότητα. Το ραδιόφωνο αγγίζει τους ανθρώπους σε ότι πιο ενδόμυχο έχουν. Πρόκειται για ένα ολόκληρο κόσμο άρρητης επικοινωνίας ανάμεσα στον εκφωνητή και στον ακροατή. Η γοητεία που διαθέτει το ραδιόφωνο δεν αλλοιώθηκε από το μονόλογο και τον αγώνα της ακροαματικότητας. Αντιστέκεται όσο είναι δυνατόν

στην εξέλιξη που το θέλει φορέα κέρδους και επιχειρηματικής δραστηριότητας και παραμένει κατά ένα ποσοστό ελεύθερο και υποδουλωμένο στη θέληση του μέσου ακροατή.

Ένα μεγάλο κεφάλαιο στη λειτουργία των ΜΜΕ και ειδικά αυτή μέσω διαδικτύου είναι κατά πόσο η “ελευθερία” στη μετάδοση εκπομπών συνάδει με τη σωστή και έγκυρη ενημέρωση και αν ακολουθεί κανόνες οι οποίοι θεσπίστηκαν για την προστασία του κοινωνικού συνόλου, όπως η εγκυρότητα των πληροφοριών, η παραβίαση της προστασίας των πνευματικών δικαιωμάτων κοκ. Στα πλαίσια αυτής της εργασίας, γίνεται απλή αναφορά στα παραπάνω θέματα καθώς δεν περιλαμβάνεται στους στόχους της, η ανάλυσή τους.

Λαμβάνοντας υπόψιν τα δεδομένα που προκύπτουν από τις συνεχείς έρευνες, στην ελληνική επαρχία, διαπιστώνουμε ότι σε κάθε έναν από τους 54 νομούς που αντικατοπτρίζουν (κατά προσέγγιση) τη μορφολογική και κοινωνική διαίρεση της χώρας, λειτουργούν το ελάχιστο 10 σταθμοί. Ο αριθμός δε, των σταθμών, μπορεί να ποικίλει ανάλογα με την πληθυσμιακή και την οικονομική ανάπτυξη του κάθε νομού, την έκτασή του και γενικά τις εκάστοτε συνθήκες.

Στα μεγάλα αστικά κέντρα, παραδείγματος χάριν, μετά βίας θα βρεθεί ελεύθερη συχνότητα (δηλαδή 50-70 σταθμοί) ενώ ο αριθμός των σταθμών φτάνει στο αποκορύφωμά του στην περιοχή της πρωτεύουσας, όπου ξεπερνά τον αριθμό των σταθμών μεγάλων πόλεων διεθνώς (Νέας Υόρκης, Βερολίνου, Παρισιού), με περίπου 100 σταθμούς στα FM και στα μεσαία. Στην επαρχία τα πράγματα είναι ακόμη αρκετά ήπια, υπάρχει όμως πάντα ένας σταθερός ρυθμός στην αύξηση τους, δεδομένων των επιχειρηματικών προοπτικών, και του σχετικά (με τις μεγάλες πόλεις) χαμηλού κόστους. Έτσι, καταλήγουμε σε ένα αχανές σύνολο που περιλαμβάνει πάνω από 1000 σταθμούς πανελλαδικά, χωρίς να συνυπολογίζονται οι πολλαπλοί αναμεταδότες και οι περιφερειακές εκπομπές (σε παραπάνω του ενός νομού), οι ερασιτέχνες, οι δοκιμαστικές εκπομπές και οι δεκάδες νέοι σταθμοί που «βάζουν μπρος» κάθε μήνα.

Η συντριπτική πλειοψηφία των ραδιοφωνικών σταθμών που λειτουργούν σήμερα, αποτελεί προϊόν της ιδιωτικής πρωτοβουλίας. Το ραδιόφωνο αντιμετωπίζεται ως ένας αξιόλογος επιχειρηματικός τομέας, πολλά υποσχόμενος τόσο ως προς τα οικονομικά

οφέλη όσο και ως προς τις προοπτικές στον επιχειρηματικό τομέα. Προσδίδει εξαιρετικό κύρος σε ομίλους επιχειρήσεων και σε δημοσιογραφικούς οργανισμούς γι' αυτό και αποτελεί συχνά την απαραίτητη προέκταση της εκδοτικής δραστηριότητας, με δεκάδες παραδείγματα σε ολόκληρη την Ελλάδα.

Βεβαίως πρέπει να σημειώσουμε ότι η κατάσταση στα ερτζιανά αυτή τη στιγμή (και από ότι διαβλέπεται και για τα επόμενα χρόνια) είναι αρκετά ρευστή. Κάθε επιχειρηματική προσπάθεια κινείται στα πλαίσια του θολού νομικού πλαισίου (και της ασαφούς εφαρμογής του) και καθώς προβλέπεται να επέλθουν αλλαγές, τα πράγματα ίσως αλλάξουν δραματικά σε έναν ορίζοντα κάποιων ετών. Ένα πρώτο δείγμα θα μπορούσε να είναι το τρέχον φαινόμενο της υποχώρησης της τοπικής μικρο-ιδιοκτησίας στο ραδιόφωνο, μπροστά σε μεγαλοεπιχειρήσεις και ομίλους της πρωτεύουσας και του εξωτερικού. Για περισσότερες προβλέψεις, αρκεί να δούμε τις παραμέτρους όπως αυτές θα διαμορφωθούν τα επόμενα χρόνια.

Εδώ (όπως ίσως φάνηκε και παραπάνω) τα πράγματα είναι εξαιρετικά περίεργα. Καιρό πριν τη νομιμοποίηση της ιδιωτικής ραδιοφωνίας (1989) στην Ελλάδα, το κράτος άρχισε να προσπαθεί να διευθύνει την κατάσταση στις μάντες της χώρας, εντατικά, με προεδρικά διατάγματα, υπουργικές αποφάσεις, νόμους, κ.λπ.. Παραδόξως μέχρι στιγμής δεν το έχει καταφέρει ούτε κατά το ελάχιστο. Το νομικό πλαίσιο, ακόμη και αν είναι σαφώς διατυπωμένο, δε δείχνει ικανό να εφαρμοστεί ούτε κατά προσέγγιση. Εκατοντάδες είναι οι σταθμοί που λειτουργούν χωρίς άδεια, με τη δικαιολογία ότι άδειες δεν δίνονται, μιας και πράγματι άδειες μέχρι στιγμής δεν δίνονται. Η κατανομή των ραδιοφωνικών σταθμών στις (ελάχιστες) συχνότητες γίνεται είτε αυθαίρετα, είτε με δοσοληψίες είτε με προσφυγές στη δικαιοσύνη, ενώ δεκάδες είναι τα ταπώματα, οι παρεμβολές, οι υπερβολές στην ισχύ εκπομπής και οι διαμάχες on air. Η τελευταία προσπάθεια τιθάσευσης των FM της Αττικής δεν απέδωσε ούτε κατά το ελάχιστο, ενώ ανάλογες προσπάθειες στην επαρχία συναντούν έντονα κωλύματα.

Σύμφωνα με τα ισχύοντα, η ανεξάρτητη αρχή Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης έχει την αποκλειστική αρμοδιότητα για το σύνολο των ζητημάτων που αφορούν στην εφαρμογή του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου (άδειες-πρόστιμα κλπ.), ενώ σχεδόν όλες οι διαδικασίες περνούν από το γραφείο του Υπουργού Τύπου και ΜΜΕ. Τώρα το πόσο καιρός χρειάζεται να περάσει για να εκδοθούν οι αποφάσεις του ΕΣΡ και

πληρωθούν εκείνες οι προϋποθέσεις για την υλοποίηση των αποφάσεων αυτών είναι κάτι που ανήκει στη σφαίρα του φανταστικού και ο καθένας κάνει τις εκτιμήσεις του και πολύ υπομονή.

Καθώς η Ελλάδα αποτελεί μια χώρα με έντονα ορεινά χαρακτηριστικά στη μορφολογία του εδάφους της, τα συστήματα εκπομπής τοποθετούνται σε ειδικά επιλεγμένες ορεινές τοποθεσίες, από τις οποίες επιτυγχάνεται ικανοποιητική εμβέλεια. Αν και η εγκατάσταση κεραιών βάσει του νόμου χωροθετείται σε ειδικά «πάρκα κεραιών» μετά από υπουργική απόφαση, αυτή τη στιγμή λειτουργούν σε κάθε νομό ένα έως δύο άτυπα «πάρκα κεραιών» στα οποία εγκαθίσταται η πλειοψηφία των ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών σταθμών του νομού, ανάλογα με την επιθυμητή εμβέλεια.

Παρά το γεγονός ότι έχουν θεσπιστεί συγκεκριμένες τεχνικές προδιαγραφές για τα συστήματα εκπομπής, η προσπάθεια των εκάστοτε τεχνικών να αντιμετωπίσουν προβλήματα λήψης (παρεμβολές και παράσιτα) λόγω της συσσώρευσης πολλών σταθμών στο καθορισμένο εύρος συχνοτήτων, έχει πολύ συχνά ως αρνητικό αποτέλεσμα υπέρβαση της μέγιστης επιτρεπόμενης ισχύος, ανεξέλεγκτες διαμορφώσεις, αρμονικές, έως κι επηρεασμό της αεροπλοΐας. Μάλιστα κατά καιρούς έχει ζητηθεί από την Αεροπορία η διακοπή λειτουργίας ραδιοφωνικών σταθμών, λόγω σοβαρών παρεμβολών σε συστήματα επικοινωνίας αεροσκαφών.

Όσον αφορά τις νέες τεχνολογίες "εμπλουτισμού" της εκπομπής στα FM, αξίζει να αναφερθεί ότι μια σημαντική πλειοψηφία ραδιοφωνικών σταθμών επιλέγει στερεοφωνική εκπομπή, ενώ οι εκπομπές RDS γίνονται σε ένα πανελλαδικό ποσοστό του 10%.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 - ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ

1.1. Εισαγωγή

Για να λειτουργήσει ένας ραδιοφωνικός σταθμός χρειάζεται προσωπικό κατάλληλο για να παράγει το ραδιοφωνικό προϊόν, δημοσιογράφους, παραγωγούς, τεχνικούς καθώς και προσωπικό διοικητικής στήριξης (γραμματεία, οικονομικούς και διοικητικούς υπαλλήλους). Απαραίτητο κομμάτι αποτελεί και το ραδιοφωνικό στούντιο με όλους τους εξειδικευμένους χώρους, ο χώρος που θα παράγεται το ραδιοφωνικό πρόγραμμα.

Ένας εμπορικός ραδιοφωνικός σταθμός πρέπει να έχει αναπτυγμένο το τμήμα διαφημίσεων ή δημοσίων σχέσεων. Αυτά τα τμήματα μπορούν να επηρεάσουν αποφασιστικά τη ραδιοφωνική παραγωγή αλλά και το προφίλ του σταθμού.

1.2. Ραδιοφωνικά επαγγέλματα

Με την αυτοματοποίηση που κυριαρχεί στις μέρες μας αλλά και με την εξέλιξη της τεχνολογίας η τεχνική της μετάδοσης ενός προγράμματος έχει απλοποιηθεί με αποτέλεσμα οι διαχωριστικές οριοθετήσεις ανάμεσα στα ραδιοφωνικά επαγγέλματα να παρουσιάζουν κρίση. Στη σημερινή εποχή δεν υπάρχει σαφής διαχωρισμός μεταξύ των εργασιών στη παραγωγή του ραδιοφωνικού προϊόντος. Πιο κάτω παρουσιάζονται αναλυτικά τα κυριότερα επαγγέλματα και οι ρόλοι τους.

Ηχολήπτης-τεχνικός ραδιοφώνου: είναι αυτός που λαμβάνει τον ήχο όπως αυτός παράγεται στις ομιλίες των παρουσιαστών ή των καλεσμένων τον επεξεργάζεται τον αναπαράγει τον επιδιορθώνει. Στις μέρες μας ο τεχνικός ραδιοφώνου έχει αναβαθμιστεί και συχνά αναλαμβάνει τη θέση του ραδιοπαρουσιαστή, καθώς τα τεχνικά μέσα του ραδιοφώνου έχουν απλοποιηθεί.

Παρουσιαστής: είναι εκείνος που παρουσιάζει την εκπομπή είτε σε ειδησεογραφικό είτε σε ψυχαγωγικό περιεχόμενο. Πρέπει να έχει σωστή άρθρωση και ευχέρεια λόγου για να τραβά τη προσοχή των ακροατών. Είναι ακόμη υπεύθυνος στο να συστήνει τους καλεσμένους στο στούντιο, να παίρνει συνεντεύξεις αλλά και να παρουσιάζει ρεπορτάζ. Το πρόσωπο που είναι ταυτόχρονα τεχνικός, συντονιστής, δημοσιογράφος, παρουσιαστής και συχνά και dj.

Μουσικός επιμελητής: επιλέγει τα τραγούδια που μεταδίδονται σε μια ραδιοφωνική εκπομπή.

Δημοσιογράφος-συντάκτης: Ο συντάκτης ύλης (εσωτερικός συντάκτης) επιμελείται τις ειδήσεις που φτάνουν με διάφορα μέσα -από τους ρεπόρτερ, από τα πρακτορεία ειδήσεων κτλ- και είναι αυτός που προσπαθεί να απαντήσει στο ποιος πού και γιατί, ώστε η είδηση να γίνει κατανοητή. Ο ρεπόρτερ (εξωτερικός συντάκτης) είναι ο δημοσιογράφος που δημιουργεί την είδηση, γιατί ψάχνει μέσα στα γεγονότα την επικαιρότητα, φέρνει στην επιφάνεια πτυχές της καθημερινής ζωής, που μπορεί να κρύβουν κοινωνικά δράματα, αποκαλύπτει οικονομικά – πολιτικά - κοινωνικά θέματα, περιγράφει εγκλήματα, πολιτικές διαμάχες, αθλητικούς αγώνες, παίρνει συνέντευξη από τα «πρόσωπα της ημέρας», από τους πολιτικούς, τους καλλιτέχνες, τις διάφορες προσωπικότητες, τους απλούς ανθρώπους.

Ραδιοφωνικός παραγωγός: είναι το άτομο που φροντίζει για το συνολικό περιεχόμενο της ραδιοφωνικής εκπομπής. Τις περισσότερες φορές είναι ο παρουσιαστής της εκπομπής, επιλέγει τη μουσική τα κείμενα που θα σχολιάσει.

Αποτελεί το πρόσωπο που έχει τη συνολική ευθύνη για τη παρουσίαση του προγράμματος, δηλαδή το αισθητικό αποτέλεσμα και είναι συνήθως έμπειρος δημοσιογράφος καθώς δίνει την οπτική γωνία κάτω από την οποία θα παρουσιαστούν τα θέματα (Β.Δελληγιάννης – Μ.Κυριακίδης 1995).

1.3. Υποδομή ραδιοφωνικού στούντιο

Η οργάνωση κάθε ραδιοφωνικού σταθμού είναι άμεσα συνδεδεμένη με τον τρόπο λειτουργίας του, μπορεί να διαφέρει αρκετά από τη μια περίπτωση στην άλλη. Σημαντικοί παράγοντες αυτής της διαφοροποίησης είναι η υποδομή σε εξοπλισμό και κτηριακές εγκαταστάσεις, το διαθέσιμο προσωπικό αλλά ακόμα και το «ύφος» ή η φιλοσοφία του τρόπου λειτουργίας του κάθε σταθμού. Παρ' όλα αυτά υπάρχουν συγκεκριμένα βασικά στοιχεία που συντελούν στην επιτυχή λειτουργία κάθε ραδιοφωνικού σταθμού που κατατάσσεται σε επαγγελματικό επίπεδο. Αυτά αφορούν σε ιδιαίτερες επιλογές οργάνωσης των χώρων εργασίας και του εξοπλισμού του σταθμού αλλά και στελέχωσής του με εξειδικευμένο προσωπικό (John G. Proakis & Masoud Salehi ,2002) .

Στις περισσότερες χώρες και συγκεκριμένα στην Ελλάδα υπάρχουν νομοθετημένες προδιαγραφές που καθορίζουν τις απαιτήσεις και τα κριτήρια έκδοσης άδειας ραδιοφωνικού σταθμού. Έτσι η οργάνωση και τρόπος λειτουργίας των τίθενται σε συγκεκριμένα πλαίσια.

Η βελτιστοποίηση των διαδικασιών παραγωγής και εκπομπής του προγράμματος είναι ο στόχος κάθε σταθμού. Αυτή επιτυγχάνεται με τη κατάλληλη κατανομή μεταξύ προπαρασκευασμένων και ζωντανών παραγωγών. Ο διαχωρισμός αυτός προϋποθέτει κατάλληλη διαμόρφωση των χώρων εργασίας αλλά και σωστού χρονικού προγραμματισμού.

Οι ανάγκες καταμερισμού της εργασίας ενός ραδιοφωνικού σταθμού απαιτούν την ύπαρξη των παρακάτω εξειδικευμένων χώρων :

- Ηχοληψίας (studios)
- Ελέγχου παραγωγής (production control)
- Ελέγχου ροής (on air control)
- Παραγωγής ειδήσεων(news room)
- Βοηθητικών χώρων(γραφεία, αναπαυτήρια)

Υπάρχουν συγκεκριμένοι παράγοντες που πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά το σχεδιασμό ενός στούντιο. Αναφορικά στην ακουστική είναι :

- Η ακουστική απομόνωση: μεταξύ των εσωτερικών χώρων αλλά και εξωτερικού περιβάλλοντος εσωτερικών χώρων
- Η εσωτερική ακουστική των χώρων στούντιο: Παράγοντες που επίσης θα συντελέσουν στη σωστή λειτουργία του είναι οι κατάλληλες συνθήκες κλιματισμού ο σωστός φωτισμός και τα εργονομικά έπιπλα Το κατάλληλο σύστημα κλιματισμού θα εξασφαλίζει τη σωστή θερμοκρασία αυτόνομα στο κάθε χώρο, ενώ ο φωτισμός και τα έπιπλα θα βοηθήσουν στην εξοικείωση με το χώρο.

Ηχομόνωση: Είναι φυσικό ότι ούτε οι ήχοι από το εξωτερικό περιβάλλον επιτρέπεται να εισαχθούν, είτε μέσω τοίχων, πατωμάτων, ταβανιών ή αγωγών κλιματισμού, ούτε ήχοι από το στούντιο επιτρέπεται να διαφύγουν Η ηχομόνωση επιτυγχάνεται χρησιμοποιώντας κατά τη κατασκευή διάταξης τύπου σάντουιτς που συνδυάζουν πάνελ μεγάλου επιφανειακού βάρους με ενδιάμεσα πορώδη μαλακά απορροφητικά υλικά. Μεγάλη προσοχή χρειάζεται στην επιλογή των θυρών και των παραθύρων. Το δίκτυο του συστήματος κλιματισμού θα πρέπει να είναι σχεδιασμένο έτσι ώστε να παγιδεύεται ο ήχος εντός των αγωγών.

Εσωτερική ακουστική: Η ποιότητα του ήχου εντός του χώρου επιτυγχάνεται ελέγχοντας το χρόνο αντήχησης και τη διάχυση Ο χρόνος αντήχησης ελέγχεται από το εμβαδόν που καταλαμβάνουν οι απορροφητές και ανακλαστήρες, ενώ η ομοιομορφία της διάχυσης μέσα στο χώρο ελέγχεται από τη κατανομή των απορροφητών και των ανακλαστήρων καθώς και από ειδικές διατάξεις διαχυτών. Ιδιαίτερη προσοχή απαιτείται στη συμπεριφορά των χαμηλών συχνοτήτων που προκαλούν συντονισμούς με τοπικά μέγιστα και ελάχιστα μέσα στο χώρο και αντιμετωπίζονται από το σχήμα του περιβλήματος του χώρου και από ειδικές απορροφητικές διατάξεις χαμηλών συχνοτήτων.

Χώροι ελέγχου ροής και ηχογράφησης: Σε ένα στούντιο on air οι χώροι ελέγχου και ηχοληψίας είναι δυο αυτόνομοι και ηχομονωμένοι χώροι που όμως επικοινωνούν μεταξύ τους τόσο οπτικά μέσω γυάλινης επιφάνειας, όσο και ηχητικά μέσω ενδοεπικοινωνίας. Η γυάλινη επιφάνεια αποτελείται από διπλά τζάμια τα πάνελ των οποίων δεν είναι παράλληλα ούτε μεταξύ τους ούτε και με τους τοίχους του στούντιο προς αποφυγή ηχητικών ανακλάσεων Βασικός σκοπός των χώρων αυτών είναι η μίξη των ηχητικών πηγών μέσω της κονσόλας ήχου, οι οποίες τελικά κατευθύνονται στο

πομπό απ' όπου γίνεται η εκπομπή τους αντί να εγγραφούν σε αποθηκευτικό μέσο. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να αποφεύγεται οποιοδήποτε σφάλμα με κάθε τρόπο. Επειδή δεν υπάρχει δυνατότητα ανάκλασης της «ζωντανής εκπομπής» λάθη που συμβαίνουν κατά τη διάρκεια του on air προγράμματος όπως το να μην ακουστεί στον αέρα ένα διαφημιστικό μήνυμα γιατί το μέσο αναπαραγωγής, δεν βρισκόταν στο σωστό σημείο είναι πολύ σημαντικά. Αντίθετα δεν δημιουργούν κανένα πρόβλημα σε ένα στούντιο παραγωγής.

Μια γενική αντίληψη για τις ζωντανές εκπομπές είναι η ύπαρξη γρήγορης μετάβασης από πηγή σε πηγή. Για να πετύχουμε ένα σωστό πρόγραμμα δεν θα πρέπει να υπάρχει καθόλου κενός χρόνος ανάμεσα στο υλικό από τις διάφορες ηχητικές πηγές. Σε μερικές περιπτώσεις μάλιστα μπορεί να υπάρχει και υπερκάλυψη των πηγών. Πειραμαμένοι παραγωγοί ζωντανών εκπομπών αναπτύσσουν ένα ρυθμό, ώστε να δημιουργείται μια αίσθηση ενός ενιαίου χρόνου.

Σ' ένα μικρό σταθμό παραγωγής ζωντανών προγραμμάτων απασχολούνται ένας εκφωνητής ο οποίος χειρίζεται οτιδήποτε έχει σχέση με το δικό του πρόγραμμα και ένας ηχολήπτης, ο οποίος χειρίζεται το υπόλοιπο πρόγραμμα που «τρέχει» παράλληλα στο σταθμό. Σε μεγαλύτερους σταθμούς υπάρχει και ένας μηχανικός που υποστηρίζει την εργασία του εκφωνητή. Η εργασία αυτή όταν εκτελείται από ένα άτομο περιλαμβάνει τα περισσότερα από τα παρακάτω καθήκοντα και είναι κατανοητό ότι είναι αρκετά σύνθετη :

- Χειρισμός της κονσόλας
- Εύρεση επιθυμητών σημείων σε μέσα αναπαραγωγής (ταινίες δίσκους)
- Έλεγχος ηχητικών στάθμεων που εκπέμπονται
- Επιλογή της μουσικής
- Εκφώνηση κειμένων

Ένα στούντιο on air είναι στημένο εργονομικά για τη μεγαλύτερη διευκόλυνση του χειριστή. Ειδικοί ελέγχουν τις κινήσεις που κάνει ένα άτομο που εργάζεται σε ένα τέτοιο χώρο και σημειώνουν πως συνδέονται με τον απαραίτητο εξοπλισμό που χρησιμοποιεί σε κάθε λειτουργία για παράδειγμα αν πρέπει να σηκωθεί από τη θέση του για να φτάσει κάποιο cd ή να τεντωθεί για να θέσει σε λειτουργία το κασετόφωνο.

Η επιλογή του εξοπλισμού σε ένα τέτοιο στούντιο γίνεται σύμφωνα με τις απαιτήσεις του προγράμματος που εκπέμπει. Βέβαια ένα τυπικό σύστημα περιλαμβάνει μικρόφωνα για ζωντανές φωνές, μηχανήματα αναπαραγωγής μουσικής και ηχογραφημένων μηνυμάτων, ανακοινώσεων και προγραμμάτων, κονσόλα που ελέγχει και κάνει μίξη όλων των πηγών και φυσικά συστήματα παρακολούθησης που επιτρέπουν στο χειριστή να ακούσει τις πηγές μόνες τους ή σε συνδυασμό. Οι ψηφιακές καινοτομίες που αυτή τη στιγμή εφαρμόζονται κυρίως στο στούντιο παραγωγής εισάγονται και στα on air στούντιο, όπου χρησιμοποιούνται ψηφιακά συστήματα ελεγχόμενα από υπολογιστές με αποτέλεσμα τη σταδιακή εξαφάνιση ενός τμήματος του παραδοσιακού εξοπλισμού.

Χώροι ελέγχου και ηχοληψίας παραγωγής: Εκτός από τα ζωντανά προγράμματα που εκπέμπονται την ώρα που παράγονται υπάρχουν και οι ηχογραφημένες παραγωγές που χρησιμοποιούνται κατά τη διάρκεια ενός προγράμματος ενός ραδιοφωνικού σταθμού. Η μεγάλη διαφορά είναι ότι ενώ στις ζωντανές μεταδόσεις δεν υπάρχει δεύτερη ευκαιρία ελέγχου για το εκπεμπόμενο πρόγραμμα στις προπαρασκευασμένες υπάρχει η δυνατότητα για πολλές διαφορετικές τροποποιήσεις τους .

Ένα στούντιο παραγωγής σε ένα μικρό ραδιοφωνικό σταθμό συνήθως βρίσκεται οπουδήποτε υπάρχει ελεύθερος χώρος, ενώ σε μεγαλύτερους σταθμούς υπάρχουν δυο αυτόνομοι χώροι ο χώρος ελέγχου και ο χώρος ηχογράφησης όπως ακριβώς και για το on air, οι οποίοι επικοινωνούν οπτικά και ηχητικά. Αν και τα στούντιο παραγωγής δεν προορίζονται για εκπομπή, εντούτοις είναι συνδεδεμένα με το κύριο χώρο ελέγχου έτσι ώστε να υπάρχει δυνατότητα ζωντανής εκπομπής σε κάποια περίπτωση ανάγκης ή για να χρησιμοποιηθούν ως δεύτερο εκφωνητήριο, συνήθως για δελτία ειδήσεων.

Το στούντιο παραγωγής είναι ο καλύτερα εξοπλισμένος χώρος σε ένα ραδιοφωνικό σταθμό. Αυτό συμβαίνει γιατί οι απαιτήσεις παραγωγής είναι μεγάλες τόσο από διαφημιστές όσο και από πολύπλοκα προγράμματα. Επίσης το στούντιο παραγωγής καθορίζει και υποστηρίζει τη λειτουργία του στούντιο on air στο οποίο συνήθως δεν υπάρχει η δυνατότητα παρά μόνο η δυνατότητα αναπαραγωγής. Ο εξοπλισμός αυτός των χώρων έχει ομοιότητες και διαφορές.

Για τα προπαρασκευασμένα προγράμματα πρέπει αν υπάρχει μεγαλύτερη ποικιλία στα μικρόφωνα που χρησιμοποιούνται, η κονσόλα να προσφέρει περισσότερες εφαρμογές όπως είσοδοι για συσκευές επεξεργασίας ήχου ,ενώ για ζωντανά προγράμματα συνήθως υπάρχει η ανάγκη για περισσότερες από μια ηχητικές πηγές του ίδιου είδους όπως cd players γιατί όλα πρέπει να τρέχουν με ένα ρυθμό. Στο στούντιο αναπαραγωγής θα πρέπει να υπάρχει η δυνατότητα επεξεργασίας του παραγόμενου υλικού είτε κόβοντας και ενώνοντας τμήματα της μαγνητικής ταινίας είτε με τη βοήθεια ενός λογισμικού προγράμματος επεξεργασίας ηλεκτρονικού υπολογιστή.

Άλλοι χώροι: Ένας χώρος που όμως δεν υπάρχει σε όλους τους ραδιοφωνικούς σταθμούς είναι η αίθουσα των ειδήσεων (newsroom), Αυτός ο χώρος πρέπει να είναι κατάλληλα εξοπλισμένος ώστε να δέχεται τις πληροφορίες των ειδήσεων με οποιαδήποτε μορφή και αν έρχονται πχ τηλέφωνο- fax ή και μέσω ηλεκτρονικών-Υπολογιστών. Πρέπει να υπάρχει η δυνατότητα καταγραφής των εισερχόμενων μηνυμάτων καθώς επίσης να υπάρχει και ένας φορητός εξοπλισμός δημοσιογραφικό κασετόφωνο και μικρόφωνο για την εξυπηρέτηση των εξωτερικών παραγωγών. Ένας χώρος για τη δημιουργία αρχείου είναι εξίσου απαραίτητος για τις έρευνες των δημοσιογράφων (IOM, 2003).

1.4. Είδη ραδιοφώνου

Η διαδικασία φόρτωσης και μεταφοράς του ήχου και των πληροφοριών λέγεται διαμόρφωση. Υπάρχουν διάφοροι τρόποι διαμόρφωσης, οι δυο βασικότεροι στο ραδιόφωνο είναι η διαμόρφωση κατά πλάτος AM (Amplitude Modulation) και η διαμόρφωση κατά συχνότητα FM (Frequency Modulation) Ανάλογα με το σκοπό ορίζονται συγκεκριμένες περιοχές συχνοτήτων (πχ. τα εμπορικά ραδιόφωνα στην Ευρώπη και την Αμερική εκπέμπουν στις συχνοτήτες FM 87.5-108). Άλλες περιοχές συχνοτήτων χρησιμοποιούνται για συγκεκριμένους σκοπούς όπως πχ. από την Αστυνομία και την Πυροσβεστική. Στο ραδιόφωνο το ραδιοφωνικό σήμα συλλέγεται με αποκλεισμό άλλων ραδιοφωνικών σημάτων. Για το διαμορφωμένο κατά πλάτος (AM) το κύκλωμα λέγεται φωρατής και για το διαμορφωμένο κατά συχνότητα (FM) λέγεται διευκρινιστής. Στη συνέχεια το σήμα διαμορφώνεται, ενισχύεται και τροφοδοτεί το μεγάφωνο το οποίο αναπαράγει τον αρχικό ήχο.

- Το ραδιόφωνο με υπο-φέρον (subcarrier) αποτελεί εξειδικευμένη χρήση της τεχνολογίας των ραδιοκυμάτων διαμόρφωσης κατά συχνότητα (FM) κυρίως στις ΗΠΑ, όπου με ειδικούς δέκτες είναι δυνατή η λήψη περισσότερων του ενός σταθμών στην ίδια συχνότητα.
- Το ψηφιακό ραδιόφωνο αποτελεί νεότερο τεχνολογικά επίτευγμα με διάφορες τεχνολογίες που βρίσκονται ακόμη στο στάδιο της δοκιμής ή της αρχικής εφαρμογής. Μεταξύ αυτών των τεχνολογιών το DAB το οποίο λειτουργεί στην περιοχή πολύ υψηλών συχνοτήτων (VHF) και διαθέτει πολλών ειδών πρόσθετες διαδραστικές υπηρεσίες είναι αρκετά διαδεδομένο στην Βρετανία και την Ιρλανδία, αλλά αναπτύσσεται αργά λόγω του υψηλού κόστους των δεκτών. Παράλληλα υπάρχουν και άλλα πρότυπα όπως το DRM ένα ανοιχτό πρότυπο για τη διαμόρφωση κατά πλάτος (AM) και τις μπάντες μεσαίων και βραχέων.
- Το δορυφορικό ραδιόφωνο το οποίο χρησιμοποιεί κανάλια στα πλαίσια του προτύπου της δορυφορικής ψηφιακής τηλεόρασης DVB, ούτως ώστε να μεταδίδεται μόνον ήχος.
- Το Διαδικτυακό ραδιόφωνο (ραδιόφωνο του Διαδικτύου), που εκπέμπει αρχεία ροής (δηλαδή επιφορτώνεται το αρχείο σε πραγματικό χρόνο, ο ήχος φορτώνεται εκείνη την στιγμή που παίζει) και περιλαμβάνει και το

Podcasting που είναι η εμπορική ονομασία της μεταφόρτωσης ηχογραφημένων εκπομπών.

1.5. Τρόποι μετάδοσης ραδιοφωνικών εκπομπών

Υπάρχουν πολλοί τρόποι για να προσλάβουμε το είδος των μηνυμάτων που αποκαλούμε ραδιοφωνικές εκπομπές.

- Με ραδιοκύματα :χρησιμοποιούνται δέκτες FM και AM που μπορεί να είναι αυτόνομες συσκευές (ραδιόφωνο) ή ενσωματωμένοι δέκτες (στερεοφωνικά συγκροτήματα, κινητά τηλέφωνα) .
- Δικτυακά : μέσω ίντερνετ με ειδικά προγράμματα σε ηλεκτρονικούς υπολογιστές γενικής χρήσης αλλά και σε κάθε μορφής υπολογιστή που συνδέεται με το ίντερνετ
- Με δέκτες ραδιοκυμάτων : οι ραδιοφωνικές εκπομπές εκπέμπονται από πομπούς που ανήκουν σε ραδιοφωνικούς σταθμούς και ο κάθε σταθμός έχει άδεια να εκπέμπει σε μια συγκεκριμένη συχνότητα ραδιοφωνική. Η δική του συχνότητα είναι και η ταυτότητα του σταθμού .
- Με συσκευές για ιντερνετικό ραδιόφωνο σύγχρονα: οι ραδιοφωνικές εκπομπές δεν χρησιμοποιούν συχνότητες αλλά μοναδικές διευθύνσεις δικτύου (URL). Πληκτρολογούμε το URL στο διαδίκτυο και συνδεόμαστε στον ιστότοπο ακούγοντας το σταθμό τη στιγμή που μεταδίδεται.
- Με συσκευές για ιντερνετικό ραδιόφωνο ασύγχρονα: με το ιντερνετικό ραδιόφωνο μπορούμε να επιλέξουμε μια ραδιοφωνική εκπομπή αρχείου που έχει μεταδοθεί σε παρελθόντα χρόνο, έχει αποθηκευτεί σε ψηφιακό μέσο και είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα του σταθμού.
- Μέσω ίντερνετ με pod casting: μέσα από το ίντερνετ μπορούμε να βρούμε αυτόνομες ραδιοφωνικές εκπομπές τα pod cast που δημιουργούνται από άτομα και όχι από οργανωμένους σταθμούς. Έχουν τη μορφή μιας κανονικής εκπομπής όμως δεν προορίζονται για μετάδοση. Αποθηκεύονται ακόμη στη συσκευή κινητού MP3 player για να ακουστούν οποιαδήποτε χρονική στιγμή.

1.6. Ιδιωτικοί και μη ιδιωτικοί σταθμοί

Τους ραδιοφωνικούς σταθμούς ως προς το ιδιοκτησιακό καθεστώς που τους διέπει τους κατατάσσουμε σε: Κρατικούς, Ιδιωτικούς, Δημοτικούς. Ως προς το πρόγραμμά τους σε Ενημερωτικούς –Ειδησεογραφικούς, Μουσικούς – Ψυχαγωγικούς Αθλητικούς, Πολιτιστικούς. Οι ιδιωτικοί σε σχέση με τους μη ιδιωτικούς σταθμούς παρουσιάζουν διαφορές σε όλες τις συνιστώσες των πεδίων τους, στους στόχους, στα πλαίσια λειτουργίας του και στο περιεχόμενο.

Οι δημόσιοι σταθμοί σκοπό τους έχουν το δημόσιο συμφέρον, την προώθηση και προβολή θεμάτων που αφορούν στο κοινωνικό σύνολο και τους πολίτες, όπως και θεμάτων με εθνικό χαρακτήρα. Οι ιδιωτικοί σταθμοί λειτουργούν κυρίως ως επιχειρήσεις, παρά την δέσμευσή τους να προωθούν επίσης σε μεγάλο βαθμό, κοινωνικά και εθνικά θέματα. Κατά συνέπεια, η κερδοφορία αποτελεί βασικό κριτήριο για την διατήρηση ενός σταθμού, με αποτέλεσμα πολλές φορές τα προγράμματά τους να στοχεύουν σε εμπορευματική λογική, για παράδειγμα με την προσέλκυση διαφημίσεων και όχι με την βελτίωση της ποιότητας των προγραμμάτων.

Η παραπάνω διάκριση σε καμία περίπτωση δε σημαίνει ότι οι κρατικοί σταθμοί δεν πρέπει να λειτουργούν με κριτήρια βιωσιμότητας. Απεναντίας, πρέπει να συνδυάζουν την ποιοτική πληροφόρηση και ψυχαγωγία, με την προσέλκυση περισσότερων εσόδων από διαφημίσεις και την ακροαματικότητα από όσο το δυνατόν ευρύτερο κοινό. Αυτό πολλές φορές δεν είναι απολύτως εφικτό, καθώς υπάρχουν πολλοί παράγοντες οι οποίοι καθορίζουν ή επηρεάζουν σε ένα βαθμό την επιλογή και ποιότητα των προγραμμάτων. Το αποτέλεσμα είναι πολλές φορές οι κρατικοί σταθμοί να μην έχουν ανεπηρέαστη άποψη για τα κοινωνικά και πολιτικά θέματα, από την κυρίαρχη πολιτική αντίληψη και αυτό δημιουργεί πολλά ζητήματα, θεσμικά, νομικά και οικονομικά. Το γεγονός ότι ένα μεγάλο μέρος των εσόδων των κρατικών σταθμών προέρχεται από κρατικά κονδύλια, δεν σημαίνει ότι πρέπει να δέχονται και τις αντίστοιχες επιρροές από το κράτος. Η λογική της χρηματοδότησης των κρατικών ΜΜΕ, περισσότερο θα πρέπει να σχετίζεται με την προβολή θεμάτων που δεν έχουν πολύ μεγάλο «εμπορικό» ενδιαφέρον, όπως τα καλλιτεχνικά και εν γένει τα πολιτιστικά θέματα.

Η επί δεκαετίες μονοπώληση της πληροφόρησης και ψυχαγωγίας από κρατικά ΜΜΕ, κατά συνέπεια και από κρατικούς ΡΦ σταθμούς, είχε σοβαρές συνέπειες στη διαμόρφωση του κοινού, όπως και των θεμάτων που προβάλλονταν. Η απελευθέρωση των ραδιοφωνικών συχνοτήτων άλλαξε τα ραδιοφωνικά προγράμματα αλλά και τον τρόπο ακρόασης του κοινού. Η μεγαλύτερη δυνατότητα επιλογής προγραμμάτων σταδιακά άσκησε πίεση στους σταθμούς για τον εμπλουτισμό των προγραμμάτων τους. Στο ραδιοφωνικό τοπίο κυριαρχεί το εμπορικό ιδιωτικό ραδιόφωνο με αποτέλεσμα οι μη ιδιωτικοί σταθμοί να περνούν κρίση προσπαθώντας να αναλάβουν ένα ουσιαστικό ρόλο με νέους στόχους.

Στη δημόσια ραδιοφωνία η κατάργηση του κρατικού μονοπωλίου επέφερε κατακόρυφη πτώση της ακροαματικότητας του εθνικού ραδιοφωνικού δικτύου. Οι πιέσεις της αγοράς, η γραφειοκρατία και η στροφή του γενικού ενδιαφέροντος προς τα νέα ιδιωτικά εμπορικά ραδιόφωνα έφεραν τη δημόσια ραδιοφωνία στις αρχές του '90 σε κρίση. Έτσι στα τέλη του 2001 προκειμένου η δημόσια ραδιοφωνία να ανταποκριθεί στις αυξημένες συνθήκες ανταγωνισμού προχωρά σε αναπροσαρμογή του προγράμματός της, αλλά και της δομής της συνολικά από το καλοκαίρι του 2013.

Στις αρχές της δεκαετίας του 2000 NET 105,8 εξελίχθηκε σε ένα πλήρες ενημερωτικό ραδιόφωνο συνεχούς ροής με δελτία και ενημερωτικές εκπομπές, καλύπτοντας έτσι όλο το φάσμα της πολιτικής οικονομικής κοινωνικής και πολιτιστικής επικαιρότητας. Σημαντικό έργο συνέχισε να προσφέρει με τη διαφορετικότητα του σταθμού και η ΕΡΑ Σπορ με την πληθώρα αθλητικών ειδήσεων. Η ΕΡΑ δημιούργησε το πρώτο ελληνικό πολιτισμικό μουσικό ραδιόφωνο που σε 24ωρη βάση μετέδιδε μουσικές σε όλο τον κόσμο ενώ αξίζει να σημειωθεί ότι πρόκειται για το πρώτο ραδιοφωνικό σταθμό στη χώρα που ξεκίνησε ζωντανή διαδικτυακή επικοινωνία με ακροατές παγκοσμίως. Από το 2002 έως και σήμερα η δημόσια ραδιοφωνία κατάφερε να αναβαθμίσει το ρόλο της σε πολιτικό και κοινωνικό επίπεδο και να πετύχει θετική ανταπόκριση στο ακροαματικό κοινό.

Στους ιδιωτικούς σταθμούς από την δεκαετία του '90 έως και σήμερα παρατηρήθηκε κατακλυσμός με την εμφάνιση νέων σταθμών νέων συχνοτήτων. Τα προγράμματα των πρώτων ιδιωτικών σταθμών προχώρησαν στην εξειδίκευση τους είτε σε ειδησεογραφικές είτε σε μουσικές εκπομπές. Πολλοί ήταν οι σταθμοί που για να επιτύχουν την αμεσότερη προσέγγιση των ακροατών τους διοργάνωναν παράλληλες

δραστηριότητες όπως διαγωνισμούς, συναυλίες, κινηματογραφικές πρεμιέρες φαινόμενο που παρατηρείται ακόμη και σήμερα.

Ανάμεσα στους ειδησεογραφικούς και μουσικούς σταθμούς ,παρατηρείται διαφορά σε ότι αφορά τις ηλικίες των ακροατών. Μουσικοί σταθμοί συγκεντρώνουν νεαρότερο κοινό από 18 έως 34 ετών, ενώ ενημερωτικοί σταθμοί από 45 έως 70 ετών. Τέλος αυτό που πρέπει να σημειωθεί είναι ότι οι ραδιοφωνικοί σταθμοί χρόνο με το χρόνο τείνουν προς την εξομοίωση με κύρια χαρακτηριστικά την αύξηση του ποσοστού μουσικής, τον περιορισμό του λόγου των παραγωγών και την υιοθέτηση μιας κοινής τυπολογίας εκπομπών (IOM, 2003).

1.7. Ποιοτικά χαρακτηριστικά ραδιοφώνου – ακροατής – κοινωνία

Αυτό που τόσο οι εκφωνητές και ακροατές θεωρούν σαν το σημαντικότερο χαρακτηριστικό του ραδιοφώνου είναι ότι πρόκειται για ένα μέσο επικοινωνίας χωρίς εικόνα. Δεν μπορούμε να δούμε τα μηνύματα του, τα οποία αποτελούνται από ήχους και σιωπές. Και ακριβώς υπό αυτόν το μοναδικό παράγοντα της έλλειψης εικόνας απορρέουν όλα τα άλλα διακριτικά γνωρίσματα του, όπως η φύση της γλώσσας του το είδος των αστεϊσμών που ταιριάζουν σε αυτό καθώς και ο τρόπος με τον οποίο ο ακροατής προσλαμβάνει τα μηνύματα. Ως γνωστό ο βασικότερος και πλέον συνηθισμένος τρόπος επικοινωνίας είναι η διαπροσωπική επικοινωνία. Στη περίπτωση αυτή ο πομπός και ο δέκτης του μηνύματος είναι ορατοί ο ένας στον άλλο. Τα μηνύματα λοιπόν έχουν τη δυνατότητα να αποκωδικοποιηθούν επακριβώς και να αποκτήσουν νόημα.

Στο ραδιόφωνο απαραίτητα θεωρούνται τα περιβάλλοντα μηνύματα (στοιχεία του προγράμματος) που βοηθούν τον ακροατή να καταλάβει τι ακριβώς ακούει. Είναι τρόπος για να γίνει φανερό στον ακροατή το νοηματικό πλαίσιο. Στα καθαρά οπτικά μέσα (βιβλία - εφημερίδες κλπ) το περιεχόμενο είναι φανερό αρκετά σύντομα. Στα τηλεοπτικά μέσα το περιεχόμενο αντίστοιχα γίνεται αμέσως εμφανές. Τα μηνύματα στο ραδιόφωνο αποτελούνται πρωτίστως από προφορικό λόγο ο οποίος δεν αποστέλλεται μόνο από λέξεις αλλά και φωνές που είναι άρρηκτα δεμένες μαζί τους (CRISELL, 2010).

Το ραδιόφωνο είναι ήχος, λόγος και μουσική. Όλοι αυτοί οι ήχοι μπαίνουν σε ένα νοηματικό πλαίσιο και δημιουργούν το ραδιοφωνικό προϊόν που απευθύνεται στον ακροατή. Ο πρωτεύων κώδικας είναι ο γλωσσικός, δευτερεύων κώδικας η μουσική και συμπληρωματικοί κώδικες ήχοι που πλαισιώνουν το πρόγραμμα (Β.Δελληγιάννης - Μ. Κυριακίδης 1995). Η μεγαλύτερη δύναμη του είναι ο ήχος της ανθρώπινης φωνής, του μοναδικού εκφραστικού – επικοινωνιακού οργάνου. Η ανθρώπινη φωνή γίνεται το κέντρο ενδιαφέροντος του ακροατή. Η προσωπικότητα αυτού που ακούγεται από το ραδιόφωνο είναι η φωνή του. Συνεπώς λοιπόν η εκφορά του λόγου στο ραδιόφωνο είναι τελείως διαφορετική ειδικά από τη τηλεόραση όπου μπορούμε να δούμε το παρουσιαστή, τους καλεσμένους και το στούντιο που τους περιβάλλει .

Η έλλειψη εικόνας στο ραδιόφωνο, παρουσιάζει τόσο πλεονεκτήματα όσο και μειονεκτήματα. Φυσικά το πιο πολυσυζητημένο πλεονέκτημα είναι η προσφυγή στη φαντασία. Ο ακροατής υποχρεώνεται να πλάσει μόνος του και για τον εαυτό του εικόνες. Οι λεπτομέρειες βέβαια περιγράφονται ή τις υπαινίσσεται ο ήχος αλλά δεν «εικονίζονται». Η ξεχωριστή και εγκωμιασμένη ιδιότητα του ραδιόφωνου σαν προσωπική συντροφιά εξαρτάται κατά πολύ από την ικανότητα της φαντασίας του ακροατή και αυτό γιατί δεν ακούμε μόνο περιγραφές και ήχους πραγματικών ή φανταστικών κόσμων αλλά και τη φωνή του ανθρώπου που κάνει τις περιγραφές αυτές και έτσι σχηματίζουμε και τη δική του εικόνα στο μυαλό μας (Β.Δελληγιάννης - Μ.Κυριακίδης 1995).

Άλλο ένα θετικό αποτέλεσμα της έλλειψης εικόνας στο ραδιόφωνο που μπορεί να ισχυροποιήσει την προσφυγή στη φαντασία είναι η ευκαμψία του, το γεγονός δηλαδή του να αφήνει τον ακροατή ελεύθερο να επιδίδεται σε άλλες δραστηριότητες ενώ ταυτόχρονα ακούει. Σήμερα ακούμε ευκολότερα ραδιόφωνο αλλά και λιγότερο προσεκτικά με αποτέλεσμα απλά πολλά από τα ραδιοφωνικά μηνύματα να περνούν απαρατήρητα. Συνεχώς πρέπει να διεκδικείται η προσοχή του ακροατή ενάντια στις εντυπώσεις που σωρεύουν οι άλλες αισθήσεις μέσα στις συνθήκες που βρίσκονται εκείνη τη στιγμή. Αυτό εξηγεί μάλλον τη σημερινή κυριαρχία της μουσικής στο ραδιόφωνο (CRISELL 2010).

Το ραδιόφωνο κυριαρχούσε ως μέσο μέχρι το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Από την περίοδο αυτή και έπειτα έχασε τη μοναδικότητά του λόγω της εμφάνισης και εξάπλωσης της τηλεόρασης. Κατάφερε να σταθεί οικονομικά αλλά και ακροαματικά να επιζήσει από το πόλεμο της εικόνας και να υπάρχει έως και σήμερα. Στην εποχή της απόλυτης εικονοκρατίας ο ραδιοφωνικός ήχος διαθέτει τη δική του αυτοδυναμία. Με το λόγο και τη μουσική κατορθώνει να απεικονίζει τη δική του πραγματικότητα. Το ραδιόφωνο ζει γιατί είναι ο 24ωρος συνομιλητής μας. Δεν επιβάλλει τη δική του ιστορία όπως συνήθως τα έντυπα μέσα. Είναι πληθωρικό γιατί είναι πανταχού παρόν αλλά και διακριτικό συγχρόνως, επειδή συμφιλιώνεται με την οικονομία του προσωπικού χρόνου κάθε ακροατή. Δίνει τη δυνατότητα στον ακροατή να παρεμβαίνει και συχνά να συνδιαμορφώνει το πρόγραμμα του, διεκδικώντας κάθε στιγμή την προτίμηση του κοινού. Στο ραδιόφωνο δεν υπάρχει το άγχος και η υπερβολή που χαρακτηρίζει την εποχή μας.

Το ελληνικό ραδιοφωνικό τοπίο αποτελεί μια καταναλωτική αγορά που χωρίζεται σε δυο μεγάλες κατηγορίες, στην δημοτική και ιδιωτική ραδιοφωνία, με χαρακτηριστικό τη πληθώρα ιδιωτικών ραδιοφωνικών σταθμών. Έρευνες δείχνουν πως παρά το ανταγωνιστικό πεδίο στο ελληνικό ραδιοφωνικό τοπίο, το ραδιόφωνο σημειώνει ραγδαία ανάπτυξη χρόνο με το χρόνο με κυριαρχία των μουσικών ραδιόφωνων.

Χαρακτηριστικό της κοινωνίας είναι ότι οι πολίτες επικοινωνούν, πληροφορούν αλλά παράλληλα πληροφορούνται, δηλαδή επηρεάζει ο ένας τη σκέψη του άλλου. Το ραδιόφωνο όπως και τα υπόλοιπα μέσα μαζικής επικοινωνίας και ενημέρωσης μορφοποιεί τις σκέψεις των ανθρώπων, διαμορφώνει τη κοινή γνώμη διοχετεύοντας πληροφορίες και απόψεις αλλά και ασκώντας κριτική επί παντός θέματος. Λειτουργεί επί 24 ώρου βάσεως δίνοντας άμεση και έγκαιρη ενημέρωση με απλό και άμεσο λόγο. Αναπτύσσει τη κρίση και τη φαντασία χωρίς να απαιτεί προσήλωση όπως η τηλεόραση (Παπαθανασόπουλος, Σ, 1977).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 - ΟΙ ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΤΑΣΕΙΣ ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΤΟΥ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟΥ

2.1. Εισαγωγή

Τα τελευταία χρόνια έχει συντελεστεί μια επανάσταση στα Ηλεκτρονικά Μέσα Επικοινωνίας. Η εισαγωγή της τεχνολογίας του ψηφιακού ήχου και της πληροφορικής σε όλο και περισσότερους τομείς της παραγωγής και της μετάδοσης του ραδιοφώνου. Άλλωστε η αξία του ραδιοφωνικού προϊόντος είναι συνδεδεμένη με τη ποιότητα της πληροφόρησης και των σύγχρονων τεχνικών μέσων που βρίσκονται στη διάθεσή μας.

Ωστόσο η πτώση της διαφημιστικής δαπάνης που έχει παρατηρηθεί τα τελευταία χρόνια από το 2007 έως και το 2013 στο μέσο, οδήγησε από τη μια πλευρά σε κλείσιμο αρκετών ραδιοφωνικών σταθμών και από την άλλη σε συρρίκνωση όσων υπάρχουν. Έτσι οι ραδιοφωνικοί σταθμοί προσπάθησαν να ακολουθήσουν μια άλλη πορεία ώστε να έρθουν πιο κοντά στο κοινό που τους επιλέγει και ιδιαίτερα τη νέα γενιά. Επέλεξαν την επένδυση σε χορηγίες και σε προωθητικές ενέργειες ώστε να πετύχουν το στόχο τους. Παράλληλα η συμπίεση με τα social media φέρνει σε επαφή το ραδιόφωνο με τα νεανικά κοινά και δημιουργεί μαζί τους μια αμφίδρομη σχέση. Το web radio δεν θα μπορούσε να απουσιάζει αφού καθημερινά ολοένα και μεγαλύτερο μέρος του κοινού εμπιστεύεται το ραδιόφωνο μέσω internet, τόσο σε ημερήσια, όσο και σε εβδομαδιαία βάση.

Στην αξιοποίηση αυτή των τεχνολογικών δεδομένων για το ραδιόφωνο στηρίχθηκε και η Jazler Software και ανέπτυξε το κορυφαίο πρόγραμμα ραδιοφωνικού

αυτοματισμού Jazler Radiostar One. Αποτελεί την ιδανικότερη λύση στον χώρο των συστημάτων ραδιοφωνικής αυτοματοποίησης καθώς εμπεριέχει όλες τις δυνατότητες των πολυμέσων για να μετατρέψει ένα ηλεκτρονικό υπολογιστή σε ραδιοφωνικό σταθμό. Το παραπάνω θα αναλυθεί στο κεφάλαιο που ακολουθεί.

2.2. Ραδιόφωνο και εμπορική αξιοποίηση

Το ραδιόφωνο ως μέσο από την εποχή που ιδρύθηκε έως και σήμερα με τη ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας έζησε και συνεχίζει να ζει μια πολύ δύσκολη κατάσταση στη προσπάθεια του να επιβιώσει στη δυναμική τεχνολογική εξέλιξη που γνώρισαν άλλα μέσα όπως η τηλεόραση και το διαδίκτυο. Σύμφωνα με έρευνες η πτώση της διαφημιστικής δαπάνης του ραδιοφώνου φθάνει το 61,2% από το 2007 μέχρι το 2012. Το παραπάνω οδήγησε από τη μια σε κλείσιμο σταθμών και από την άλλη σε εντυπωσιακή συρρίκνωση των υπαρχόντων. Συρρίκνωση που έχει να κάνει με υλικοτεχνική υποδομή, ανθρώπινο δυναμικό, ενίοτε και σε επίπεδο περιεχομένου.

Μια περισσότερο προσεκτική μελέτη της σημερινής εικόνας του μέσου οδηγεί σε ορισμένες ουσιαστικές διαπιστώσεις: Πρώτα από όλα, η ανάγκη εξωστρέφειας των ραδιοφωνικών σταθμών είναι περισσότερο εμφανής, με στόχο την ανάληψη κοινών πρωτοβουλιών για την ανάδειξη των ισχυρών πλεονεκτημάτων του μέσου. Από την άλλη, απολύτως απαραίτητες κινήσεις είναι η δημιουργική και στρατηγική συνύπαρξή του με τα social media. Ο Real FM τα τελευταία χρόνια έχει σταθεροποιηθεί στην κορυφή της ακροαματικότητας του Νομού Αττικής, «εκθρονίζοντας» τον Σκάι 100,3, ο οποίος ήταν πρώτος για περισσότερα από 15 χρόνια. Ο σταθμός του Φαλήρου εναλλάσσεται πλέον στη 2η και 3η θέση με τον Μελωδία FM, τον έτερο, μουσικό, σταθμό του συγκροτήματος. Παρατηρείται λοιπόν ότι στην πρώτη τριάδα συμπεριλαμβάνονται δύο ειδησεογραφικοί σταθμοί και ένας μουσικός, ενισχύοντας έτσι την άποψη ότι μόνο οι εξειδικευμένοι σταθμοί έχουν μέλλον, αφού το μοντέλο των «πολυσυλλεκτικών» έχει πλέον ξεπεραστεί.

Η ύπαρξη πολλών ραδιοφωνικών σταθμών ήταν ένα πρόβλημα για τον κλάδο του ραδιοφώνου, αφού η πραγματικότητα αυτή καθιστούσε πολύ δύσκολη την προσπάθεια δημιουργίας πιστότητας. Το πρόβλημα, παρά την κρίση, παραμένει και εντείνεται από το γεγονός ότι πολλοί από τους επώνυμους σταθμούς άλλαζαν την επωνυμία τους, κυρίως όταν άλλαζε και το ιδιοκτησιακό τους καθεστώς. Για το λόγο αυτό οι ραδιοφωνικοί σταθμοί επέλεξαν μια άλλη στρατηγική, την επένδυση σε προωθητικές ενέργειες και χορηγίες ώστε να δημιουργήσουν ένα ποιο οικείο προφίλ στο κοινό.

Όσο αναφορά την αξιοποίηση των τεχνολογικών επιτευγμάτων στο ραδιόφωνο το διαδίκτυο φέρνει σε επαφή το ραδιόφωνο με τα νεανικά κοινά και δημιουργεί μαζί τους μια αμφίδρομη σχέση, όπου οι ακροατές συμμετέχουν άμεσα ακόμα και στη δημιουργία περιεχομένου για τις εκπομπές. Αξίζει να σημειωθεί το γεγονός ότι στις περισσότερες ραδιοφωνικές εκπομπές ο ραδιοφωνικός παραγωγός παραπέμπει τους ακροατές του να μπουν στην σελίδα της εκπομπής στο Facebook και να σχολιάσουν καταστάσεις, να γράψουν ότι θέλουν, να ανεβάσουν μια φωτογραφία ή ακόμα και ένα video. Από την άλλη πλευρά, υπάρχει και το web radio, που αποτελεί ένα ιδιαίτερα πρωτοποριακό κανάλι επικοινωνίας, το οποίο εάν εξετασθεί από την πλευρά της διαφήμισης, συνδυάζει τα πλεονεκτήματα και των δύο μέσων που το δημιούργησαν: του ραδιοφώνου και του internet.

Τα στοιχεία και οι έρευνες δείχνουν ότι καθημερινά ολοένα και μεγαλύτερο μέρος του κοινού εμπιστεύεται το ραδιόφωνο μέσω internet, τόσο σε ημερήσια, όσο και σε εβδομαδιαία βάση. Η μεγάλη πρόκληση ωστόσο παραμένει η αξιοποίηση του web radio ως διαφημιστικό μέσο, μια διαδικασία που μόλις ξεκίνησε.

2.3. Το ραδιόφωνο του χθες και του σήμερα

Στις προηγούμενες δεκαετίες η ραδιοφωνία είχε κερδίσει αναμφισβήτητα την εμπιστοσύνη όχι μόνο του ακροατηρίου ,αλλά και των πνευματικών ανθρώπων και καλλιτεχνών ,που μπορούσαν να διαπιστώσουν πως στα ραδιοφωνικά στούντιο δοκιμάζεται μια νέα ηχητική τέχνη με δικούς της κανόνες και επικοινωνιακούς κώδικες. Γράφτηκαν ακόμη και τα μοναδικά ελληνικά βιβλία για την αισθητική του ραδιοφώνου. Τότε αναδείχθηκαν μοντέρ, ραδιοσυγγραφείς, ηχολήπτες αλλά και εκφωνητές .Για τη πρόσληψη των εκφωνητών γινόταν πανελλήνια προκήρυξη και οι εξετάσεις διαρκούσαν είκοσι μέρες όπου διαβάζονταν κείμενα ειδήσεων, διαφημιστικά και κείμενα με μουσικές ορολογίες.

Η ραδιοφωνία προέκυψε στην οργανωμένη μορφή της με προοπτική διάρκειας στη περίοδο της Μεταξικής δικτατορίας. Αυτό που δηλαδή συντελέστηκε πριν από είκοσι χρόνια ονομάζεται απορρύθμιση, υπήρχε ένα μονοπωλιακό καθεστώς ρυθμισμένο. Η ελεύθερη ραδιοφωνία επηρεάστηκε σε μεγάλο βαθμό τότε από την εξουσία που παρέμβαινε στη λειτουργία των ραδιοσταθμών όπου σταδιακά κατόρθωσαν να εξοντώσουν τους περισσότερους δημοτικούς ραδιοφωνικούς σταθμούς.

Είναι κατεκτημένη η πολυφωνία μέσω της ελεύθερης ραδιοφωνίας μέσω της μη κρατικής. Αυτό που οι πιο νέοι θεωρούν δεδομένο ,δεν ήταν καθόλου πριν είκοσι χρόνια.

Συζητήσεις, αναμετρήσεις πολιτικής φύσεως ήταν αδιανόητο να περνούν από το ραδιόφωνο. Τώρα είναι και αυτό δεδομένο και κατεκτημένο. Υπάρχουν πολλά προβλήματα στη λειτουργία του ραδιοφώνου, είναι ισομερώς ανεπτυγμένο το ενημερωτικό σκέλος που σημαίνει ιδιαίτερα υψηλές δαπάνες. Βρίσκεται σε κάμψη αφού το μεγαλύτερο μέρος των δεκτών ενημερώνονται από τη τηλεόραση. Έχει δημιουργηθεί η ψευδαίσθηση ότι ενημερώνονται μόνο από αυτό το μέσο, όμως δεν υπάρχει κάποιος που να μην ακούει μια ή δύο φορές κατά τη διάρκεια της ημέρας ειδήσεις από το ραδιόφωνο. Απλά δεν είναι πια τόσο ισχυρό και παρεμβατικό μέσο .

Σήμερα παρατηρείται ανάπτυξη του μουσικού ραδιοφώνου όπου το εκπεμπόμενο μουσικό σήμα είναι προϊόν επεξεργασίας ηλεκτρονικών υπολογιστών χωρίς καμία παρέμβαση της ανθρώπινης φωνής, γεγονός που αναιρεί ένα από τα βασικότερα

στοιχεία της γοητείας του ραδιοφώνου, την αμφίδρομη επικοινωνία πομπού και δέκτη. Αυτό γίνεται διότι είναι περιορισμένη η δαπάνη και αποφέρει κέρδη.

Η μπάντα των FM έχει πλέον πάρα πολλές συχνότητες σε όλη την επικράτεια. Ο κόσμος της μουσικής συρρικνώνεται σε play list. Τόσες όσες έχουν προβλεφθεί για κάθε πρόγραμμα, και ο λόγος του ανθρώπου συρρικνώνεται και αυτός πίσω από το μικρόφωνο. Υπάρχουν έτσι θετικά και αρνητικά. Στα αρνητικά είναι ότι το ραδιοφωνικό τοπίο τείνει προς την ομοιομορφία, με τυποποιημένα προγράμματα, εξειδικευμένα ώστε να είναι ανταποδοτικό το πρόγραμμα οικονομικά. Άρα βρίσκεται δύσκολα χώρος για ένα ραδιόφωνο διαφορετικό. Τα θετικά είναι ότι το ραδιόφωνο είναι το πιο διαδραστικό μέσο.

Στόχος είναι να αναπτυχθεί σήμερα το διαφορετικό, η προσωπική έκφραση, πρωτοβουλίες, συνεργασίες ώστε οι σταθμοί να είναι παρών σε κάθε αξιόλογο δρώμενο πολιτισμού και να ακούγονται από όσο δυνατόν περισσότερους ακροατές.

Ένας σταθμός πρέπει ταυτόχρονα να παράγει και να στηρίζει τα προϊόντα του πολιτισμού να στηρίζονται έμπρακτα οι πολιτισμικές δράσεις και οι διοργανωτές φορείς. Μια σχέση ραδιοφώνου είναι μια άμεση σχέση επικοινωνίας. Αποτελεί το πιο κοντινό μέσο στους πολίτες, για αυτό και είναι απαραίτητο να μεταδίδεται ένα γεγονός τη στιγμή που διαδραματίζεται. Το ραδιόφωνο διατηρεί ακόμη και σήμερα τη μαγεία του δίνοντας στον ακροατή την δυνατότητα να ανακαλύψει μόνος του την αλήθεια και όχι παρουσιάζοντας την. Δημιουργεί έτσι την ανάγκη στον ακροατή να θέλει να ξανακούσει τη συχνότητα. Αυτό είναι που κράτα τον ακροατή στο ραδιόφωνο.

Εβδομήνταπέντε χρόνια μετά την πρώτη εκπομπή στην Ελλάδα, η ραδιοφωνία διανύει μια περίοδο ιδιαίτερης ανάπτυξης. Μιας ανάπτυξης, της οποίας το μέγεθος γίνεται εμφανές, αν προσπαθήσουμε να υπολογίσουμε το πλήθος των ραδιοφωνικών σταθμών που λειτουργούν ανά την επικράτεια. Πρόκειται για ένα εγχείρημα ιδιαίτερα δύσκολο, γιατί η κατάσταση έχει ξεφύγει παντελώς από τον έλεγχο των αρμόδιων κρατικών αρχών και η ίδρυση νέων σταθμών γίνεται με καλπάζοντες ρυθμούς, ενώ καθημερινά παρατηρείται το φαινόμενο αλλαγής ιδιοκτησίας ή συχνοτήτων.

Στα μεγάλα αστικά κέντρα, παραδείγματος χάριν, μετά βίας θα βρείτε ελεύθερη συχνότητα (δηλαδή 50-70 σταθμοί) ενώ ο αριθμός των σταθμών φτάνει στο

αποκορύφωμά του στην περιοχή της πρωτεύουσας, όπου ξεπερνά τον αριθμό των σταθμών μεγάλων πόλεων διεθνώς (Νέας Υόρκης, Βερολίνου, Παρισιού), με περίπου 100 σταθμούς στα FM και στα μεσαία. Στην επαρχία τα πράγματα είναι ακόμη αρκετά ήπια, υπάρχει όμως πάντα ένας σταθερός ρυθμός στην αύξηση τους, δεδομένων των επιχειρηματικών προοπτικών, και του σχετικά (με τις μεγάλες πόλεις) χαμηλού κόστους. Έτσι, καταλήγουμε σε ένα αχανές σύνολο που περιλαμβάνει πάνω από 1000 σταθμούς πανελλαδικά, χωρίς να συνυπολογίζονται οι πολλαπλοί αναμεταδότες και οι περιφερειακές εκπομπές (σε παραπάνω του ενός νομού), οι ερασιτέχνες, οι δοκιμαστικές εκπομπές και οι δεκάδες νέοι σταθμοί που «βάζουν μπρος» κάθε μήνα.

Έρευνες δείχνουν ότι το 20% των ακροατών ακούει ραδιόφωνο στη δουλειά, 45% στο αυτοκίνητο ενώ το 35 % στο σπίτι. Το ραδιόφωνο κερδίζει τη μάχη στη πίτα της ακροαματικότητας όπως δείχνουν τα νούμερα ακόμη και το εφηβικό κοινό είναι παρών τις απογευματινές κυρίως ώρες. Πηγή πληροφοριών για την επικαιρότητα, τον καιρό, τα μουσικά δρώμενα και τα αθλητικά.

Σήμερα το ενημερωτικό ραδιόφωνο είναι αυτό που πρέπει να ενισχυθεί, να δίνονται πληροφορίες με ακρίβεια, οι ακροατές να ενημερώνονται μέσα από το ρεπορτάζ να διαμορφώνουν άποψη. Όσο και αν το ραδιόφωνο υπόκειται πια σε μετρήσεις, χωρίζεται σε ηλικιακές κατηγορίες το κοινό και δίνει αποτελέσματα σε μορφή ποσοστών παραμένει μέσο που επιτρέπει στους πολίτες να ψυχαγωγούνται. Η ψηφιακή τεχνολογία έχει εισβάλλει δυναμικά στη καθημερινότητα μας, στη ψυχαγωγία, στην εκπαίδευση, στις επιστήμες. Η ψηφιακή ραδιοφωνία όπως και όλα τα νέα ανθρώπινα κατορθώματα δημιούργησε νέες προσδοκίες και ανασφάλειες. Η πρόοδος του ραδιόφωνου δεν ακολούθησε γρήγορους ρυθμούς αλλά ήταν και παραμένει σταδιακή.

2.4. Διαδικασίες αδειοδότησης – Πνευματικά δικαιώματα

Όπως είναι γνωστό η λειτουργία ενός ραδιοφωνικού σταθμού απαιτεί την έκδοση άδειας λειτουργίας από την Ε.Ε.Τ.Τ. (Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων). Αυτό συνδέεται με μια χρονοβόρα γραφειοκρατική διαδικασία που δυστυχώς συντηρείται με κάθε τρόπο. Το μεγάλο πλεονέκτημα της λειτουργίας των web radios είναι ότι –ακόμα τουλάχιστον- δεν υπόκεινται σε αυτή την διαδικασία. Το γεγονός αυτό επιβαρύνει του δημιουργούς των web radios με την ευθύνη της ορθής χρήσης των δυνατοτήτων που προσφέρει το διαδίκτυο. Όπως είναι προφανές –εφόσον παρατηρηθεί κατάχρηση κατά τη λειτουργία των ραδιοφωνικών σταθμών- θα υπάρξουν οπωσδήποτε απόπειρες ελέγχου και ρύθμισης της λειτουργίας των web radios. Ένα σοβαρό θέμα για την λειτουργία των web radios είναι η προστασία και σεβασμός των πνευματικών δικαιωμάτων. Για την μετάδοση μουσικής που προστατεύεται από πνευματικά δικαιώματα θα πρέπει να γίνει αίτηση για επιγραμμική (online) χρήση μουσικής στην ΑΕΠΙ (Ελληνική Εταιρεία Προστασίας Πνευματικής Ιδιοκτησίας). Αν υπάρχει επίσης ο στόχος να δημιουργηθεί ένα εμπορικό web radio που θα περιλαμβάνει και διαφημίσεις τότε θα πρέπει να ακολουθηθούν όλες οι αντίστοιχες νομικές διαδικασίες σχετικά με τη διαφήμιση. (www.minpress.gr).

2.5. Ομοιότητες και διαφορές web radio και ραδιοφωνικού σταθμού

Οι κυριότερη διαφορά μεταξύ ραδιοφωνικών σταθμών και web radio είναι ότι στην πρώτη περίπτωση το πρόγραμμα μεταδίδεται τη στιγμή που παράγεται το περιεχόμενο, ενώ στη δεύτερη περίπτωση, στην πλειοψηφία των web radios, χρησιμοποιείται η αυτοματοποιημένη παραγωγή. Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια ισχυρή τάση πολλών ραδιοφωνικών σταθμών να μεταδίδουν το πρόγραμμά τους και μέσω διαδικτύου, όπως επίσης όμως και μια αύξηση των web radios που εκπέμπουν ζωντανό πρόγραμμα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 - ΤΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ Μ.Μ.Ε.

Σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία, το φάσμα ραδιοσυχνοτήτων, στο οποίο εκπέμπουν οι τηλεοπτικοί σταθμοί κ.λπ., αποτελεί σπάνιο πόρο, η διαχείριση του οποίου συνιστά κυριαρχικό δικαίωμα του Κράτους. Ως εκ τούτου, αποτελεί δημόσιο αγαθό και μάλιστα με σημαντική οικονομική αξία εφόσον η χορήγηση άδειας χρήσης του δίνει στον κάτοχο αυτής την δυνατότητα να αποκομίσει σημαντικά οικονομικά οφέλη και του παρέχει πλεονεκτήματα έναντι άλλων επιχειρηματιών που θα ήθελαν επίσης να χρησιμοποιούν και να εκμεταλλεύονται τον πόρο αυτό, γεγονός που δικαιολογεί την επιβολή οικονομικού ανταλλάγματος για τη χρήση του, που αντανακλά, μεταξύ άλλων, την αξία της χρήσης του εν λόγω σπάνιου πόρου.

Η δραστηριότητα των τηλεοπτικών σταθμών αποτελεί μεν εκδήλωση της οικονομικής ελευθερίας καθώς και του δικαιώματος μετάδοσης πληροφοριών και ιδεών, συγχρόνως, όμως, η άσκησή της συνδέεται με την χρήση ενός δημοσίου αγαθού, που αποτελεί, κατά τα προεκτεθέντα, και σπάνιο πόρο. Ως εκ τούτου, η επιβολή της υποχρέωσης καταβολής ανταλλάγματος για την χρήση των ραδιοσυχνοτήτων μετάδοσης τηλεοπτικών εκπομπών με σκοπό να εξασφαλισθεί η βέλτιστη χρήση του εν λόγω σπανίου πόρου, ήτοι προς εξυπηρέτηση δημοσίου σκοπού, συνιστά θεμιτό, κατ' αρχήν, κατά το Σύνταγμα περιορισμό της οικονομικής ελευθερίας, ιδία εν όψει του άρθρου 106 παρ.1 του Συντάγματος, που προβλέπει, μεταξύ άλλων, ότι το Κράτος «Λαμβάνει τα επιβαλλόμενα μέτρα για την αξιοποίηση των πηγών του εθνικού πλούτου, από την ατμόσφαιρα και τα υπόγεια ή υποθαλάσσια κοιτάσματα», ο οποίος δεν αντίκειται στην κατοχυρωμένη από το άρθρο 5 παρ.1 του Συντάγματος επιχειρηματική ελευθερία, κινείται δε εντός των ορίων που χαράσσει η συνταγματική αρχή της αναλογικότητας.

Κατά συνέπεια, για την χρήση ενός δημοσίου αγαθού, ήτοι των διαύλων ραδιοσυχνοτήτων, προς μετάδοση τηλεοπτικών προγραμμάτων σε ευρύ αριθμό

αποδεκτών-τηλεθεατών, όχι μόνο είναι θεμιτό κατά το Σύνταγμα αλλά και απαιτείται οικονομικό αντάλλαγμα, επιβαλλόμενο για την κάλυψη του κόστους ειδικώς παρεχόμενης -στους βαρυνόμενους με αυτό- δημοσίας υπηρεσίας, η οποία αποτελεί και σπάνιο πόρο.

Με το ν. 1866/1989, «Ίδρυση Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεοράσεως και παροχή αδειών για την ίδρυση και λειτουργία τηλεοπτικών σταθμών» (ΦΕΚ τ. Α' αρ. φ. 222/6.10.1989), της κυβέρνησης Τζαννετάκη (συγκυβέρνηση ΝΔ-ΚΚΕ), καταργήθηκε το κρατικό μονοπώλιο τηλεοπτικών εκπομπών και επιτράπηκε για πρώτη φορά η χορήγηση σε ανώνυμες εταιρείες και Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) άδειας ίδρυσης και λειτουργίας ιδιωτικού τηλεοπτικού σταθμού για την πραγματοποίηση απ' ευθείας τηλεοπτικών εκπομπών στις εκάστοτε αρμοδίως καθοριζόμενες συχνότητες ή ζώνες συχνοτήτων.

Οι βασικές προϋποθέσεις που έθετε ο ανωτέρω ν. 1866/1989 για τη χορήγηση άδειας ίδρυσης ιδιωτικού τηλεοπτικού σταθμού από ανώνυμες εταιρείες ήταν:

(α) Οι μετοχές της εταιρείας να είναι υποχρεωτικώς ονομαστικές και κανένας μέτοχος να μην ελέγχει περισσότερο από το 25% του μετοχικού κεφαλαίου.

(β) Οι εταιρείες να είναι «φερέγγυες» και να «απολαμβάνουν αξιοπιστίας», χωρίς όμως να περιγράφεται στο νόμο βάσει ποιων κριτηρίων θεωρούνται φερέγγυες και αξιόπιστες.

(γ) Η «...πληρότητα και η ποιότητα του προγράμματος και η εμπειρία και παράδοση των μετόχων της εταιρείας στα μέσα μαζικής επικοινωνίας...».

Το τελευταίο ως άνω κριτήριο, οδήγησε (μεταξύ άλλων) τους εκδότες των εφημερίδων «Βήμα» (Λαμπράκης), «Τα Νέα» (Λαμπράκης), «Έθνος» (Μπόμπολας), «Ελευθεροτυπία» (Τεγόπουλος) και «Μεσημβρινή» (οικογένεια Βαρδινογιάννη), να ιδρύσουν το «Mega Channel» και τους εκδότες των εφημερίδων «Ελεύθερος Τύπος» και «Απογευματινή» μαζί με τον επιχειρηματία Μ. Κυριακού να ιδρύσουν τον «Antenna».

Σύμφωνα με το άρθρο 5 του ανωτέρω νόμου, η εταιρεία, στην οποία χορηγείται άδεια ίδρυσης και λειτουργίας τηλεοπτικού σταθμού, συνάπτει με το Ελληνικό Δημόσιο

«σύμβαση παραχώρησης μη κρατικής τηλεοράσεως», στην οποία περιέχονται οι ειδικότεροι όροι της παραχώρησης, ενώ κατά το άρθρο 9, «Εκχώρηση ποσοστού κερδών», «...η εταιρεία αναλαμβάνει την υποχρέωση να εκχωρεί κατ' έτος στο κράτος ποσοστό των καθαρών κερδών της, το ύψος του οποίου καθορίζεται με τη σύμβαση» και «εισπράττεται κατά τις διατάξεις του νόμου περί εισπράξεως δημοσίων εσόδων».

Κατ' εφαρμογή του νόμου αυτού εκδόθηκε περιορισμένος αριθμός αδειών τηλεοπτικών σταθμών από την κυβέρνηση Μητσοτάκη[8], ενώ ήδη αρκετοί λειτουργούσαν με προσωρινές άδειες από το 1989, αμέσως μετά την ψήφιση του ανωτέρω νόμου.

Σύμφωνα με τις εν λόγω άδειες, «α. Η άδεια του σταθμού τελειούται με τη σύναψη της συμβάσεως παραχώρησης και ανακαλείται αυτοδικαίως αν μέσα σε εννέα μήνες από τη χορήγησή της δεν συναφθεί η ως άνω σύμβαση...δ. Μέχρι την ολοκλήρωση της άδειας με την υπογραφή της συμβάσεως παραχώρησης, επιτρέπεται στην εταιρεία η πραγματοποίηση εκπομπών, για τις οποίες η εταιρεία είναι υποχρεωμένη να τηρεί τους νόμους του κράτους και τους κανονισμούς του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεοράσεως, υποκείμενη στις κυρώσεις που προβλέπονται από το Ν. 1866/1989 και τους συναφείς νόμους...».

Επί της ουσίας δηλαδή, με το ν. 1866/1989 επιτράπηκε η ίδρυση ιδιωτικών τηλεοπτικών σταθμών από ανώνυμες εταιρείες, οι οποίες και θα απέδιδαν ορισμένο (αδιευκρίνιστο από τον εν λόγω νόμο) ποσοστό από τα έσοδά τους στο κράτος, όπως αυτό (ποσοστό) θα διαμορφώνονταν από τις μέλλουσες να συναφθούν συμβάσεις παραχώρησης.

Στη συνέχεια, με Υπουργικές Αποφάσεις (Υ.Α.) δόθηκαν άδειες ίδρυσης και λειτουργίας σε ιδιωτικούς τηλεοπτικούς σταθμούς, χωρίς να έχουν υπογραφεί οι συμβάσεις παραχώρησης και με την αυστηρή προϋπόθεση να υπογραφούν αυτές 9 μήνες μετά τη δημοσίευση των εν λόγω αδειών. Διαφορετικά οι ήδη χορηγηθείσες άδειες θα ανακαλούνταν αυτοδίκαια, όπως ρητά καθόριζαν οι σχετικές Υ.Α.

Πλην όμως, οι ανωτέρω συμβάσεις παραχώρησης δεν υπογράφηκαν ποτέ (και φυσικά όχι μέσα στο 9μηνο που απαιτούσαν οι ως άνω Υ.Α.), με αποτέλεσμα οι ιδιωτικοί

τηλεοπτικοί σταθμοί να λειτουργούν, εκμεταλλευόμενοι έναν σπάνιο δημόσιο πόρο, κατά τη νομολογία του ΣτΕ, χωρίς να αποδίδουν ούτε ένα ευρώ στο κράτος.

Μετά το πέρας 6 ετών, κατά τη διάρκεια των οποίων, οι ιδιωτικοί τηλεοπτικοί σταθμοί λειτουργούσαν εντελώς δωρεάν και προκειμένου να ρυθμιστεί το καθεστώς της ιδιωτικής ραδιοτηλεόρασης, ψηφίστηκε ο ν. 2328/1995, «Νομικό καθεστώς της ιδιωτικής τηλεόρασης και της τοπικής ραδιοφωνίας, ρύθμιση θεμάτων της ραδιοτηλεοπτικής αγοράς και άλλες διατάξεις», (ΦΕΚ τ. Α' αρ. φ. 159/3.8.1995) της κυβέρνησης ΠΑΣΟΚ με εισηγητή τον Υπουργό Τύπου και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης κ. Ευάγγελο Βενιζέλο.

Ειδικότερα, μεταξύ άλλων, αφενός καταργήθηκε η υποχρέωση σύναψης «σύμβασης παραχώρησης» που προβλεπόταν από το ν. 1866/1989 και ορίστηκε ότι για την ίδρυση, εγκατάσταση και λειτουργία ιδιωτικών τηλεοπτικών σταθμών, απαιτείται προηγούμενη διοικητική άδεια και αφετέρου καθορίστηκε η διαδικασία χορήγησης της άδειας, η οποία περιλάμβανε την προκήρυξη ορισμένου (αλλά όχι καθορισμένου στο νόμο) αριθμού αδειών κατά κατηγορία σταθμών (εθνικής, περιφερειακής και τοπικής εμβέλειας), την υποβολή αιτήσεων από τους ενδιαφερομένους και την επιλογή επί τη βάση κριτηρίων που διαγράφονταν από άρθρο 2 του εν λόγω νόμου.

Σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ. 21 του ως άνω ν. 2328/1995, «Η άδεια χορηγείται υπό τον όρο της καταβολής ελάχιστου ετήσιου ανταλλάγματος υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου για τη χρήση ορισμένου ή ορισμένων διαύλων ραδιοσυχνοτήτων, μέσω επίγειων πομπών που παραχωρούνται στο σταθμό αυτής της κατηγορίας. Το ανάλλαγμα καθορίζεται σε ποσοστό δύο τοις εκατό (2%) επί των ακαθάριστων εσόδων του σταθμού. Τα ποσοστά αυτά μπορούν να αναπροσαρμόζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Τύπου και ΜΜΕ και εισπράττονται σε ετήσια βάση κατά τις διατάξεις του Κώδικα Εισπράξεως Δημοσίων Εσόδων, όπως ισχύει κάθε φορά. Τίτλος εκτελεστός είναι η σχετική απόφαση του Υπουργού Τύπου και Μ.Μ.Ε. Από το ανάλλαγμα που προβλέπει η παράγραφος αυτή, απαλλάσσονται οι επιχειρήσεις Ο.Τ.Α., που κατέχουν άδεια ίδρυσης, εγκατάστασης και λειτουργίας τηλεοπτικού σταθμού».

Σύμφωνα δε με το άρθρο 2 παρ. 6 του ιδίου ν. 2328/1995, «Όλες οι αιτήσεις για χορήγηση άδειας ίδρυσης, εγκατάστασης και λειτουργίας τηλεοπτικών σταθμών αξιολογούνται με σύστημα βαθμολόγησης με μόρια με βάση τα παρακάτω κριτήρια:

α) Κριτήριο χρόνου λειτουργίας του σταθμού:

Τηλεοπτικοί σταθμοί που λειτουργούν με άδεια βαθμολογούνται με ένα (1) μόριο για κάθε συμπληρωμένο έτος λειτουργίας με αφετηρία την ημέρα δημοσίευσης της σχετικής απόφασης του Ε.Σ.Ρ. Το κριτήριο αυτό μπορεί να αποφέρει στους αιτούντες έως το πολύ τέσσερα (4) μόρια.

β) Κριτήριο απασχολούμενου προσωπικού:

Οι σταθμοί βαθμολογούνται για κάθε πενήντα (50) απασχολούμενους με σύμβαση εργασίας που είναι ασφαλισμένοι στα οικεία ασφαλιστικά ταμεία και περιλαμβάνονται στις εγκεκριμένες από την επιθεώρηση εργασίας μισθολογικές καταστάσεις με ένα (1) μόριο. Το κριτήριο αυτό μπορεί να αποφέρει στους αιτούντες έως το πολύ τέσσερα (4) μόρια. Για τη βαθμολόγηση με βάση το παραπάνω κριτήριο λαμβάνεται υπόψη, για τον προσδιορισμό του αριθμού των απασχολουμένων, ο μέσος όρος των τελευταίων δώδεκα (12) μηνών. Για τη χορήγηση νέων αδειών λαμβάνεται υπόψη η οικονομοτεχνική μελέτη βιωσιμότητας και η σχεδιαζόμενη επένδυση. Το στοιχείο αυτό μπορεί να προσπορίσει στον αιτούντα έως δύο (2) μόρια. Ο αναφερόμενος στη μελέτη ή διαμορφωμένος αριθμός θέσεων εργασίας ανά χρόνο λειτουργίας καθίσταται όρος της άδειας, τόσο σε περίπτωση νέας άδειας, όσο και σε περίπτωση ανανέωσης.

γ) Κριτήριο πραγματικής επένδυσης και πληρότητας εξοπλισμού:

Οι υποψήφιοι τηλεοπτικοί σταθμοί βαθμολογούνται με ένα (1) μόριο για κάθε εκατόν πενήντα, εκατομμύρια (150.000.000) δραχμές πραγματικής επένδυσης, με βάση την αξία του χρόνου κρίσης της αίτησης. Η αξία πραγματικής επένδυσης αποδεικνύεται με την προσκόμιση των αντίστοιχων τιμολογίων που έχουν καταχωρηθεί στα φορολογικά στοιχεία της επιχείρησης. Το κριτήριο αυτό μπορεί να αποφέρει στους υποψήφιους έως το πολύ τέσσερα (4) μόρια. Για τη χορήγηση νέων αδειών και εφόσον δεν έχει ακόμα πραγματοποιηθεί πραγματική επένδυση, λαμβάνεται υπόψη η οικονομοτεχνική μελέτη βιωσιμότητας και η σχεδιαζόμενη επένδυση. Το στοιχείο

αυτό μπορεί να αποφέρει στους αιτούντες έως δύο (2) μόρια. Το αναφερόμενο ύψος της πραγματικής επένδυσης ανά χρόνο λειτουργίας καθίσταται όρος της άδειας, τόσο σε περίπτωση νέας άδειας, όσο και σε περίπτωση ανανέωσης.

δ) Κριτήριο προγραμματικής πληρότητας:

Κατά την αξιολόγηση των υποψηφίων με βάση το κριτήριο της προγραμματικής πληρότητας λαμβάνονται υπόψη η εμπειρία, οι γνώσεις και η ικανότητα των υπευθύνων προγραμμάτων και των συνεργατών του σταθμού, η ανάπτυξη προγραμμάτων στους τομείς ενημέρωσης, επιμόρφωσης και ψυχαγωγίας, η ποιότητα του προγράμματος, τόσο των γενικής στόχευσης σταθμών, όσο και των ειδικών σταθμών με ιδιαίτερο προσανατολισμό σε έναν από τους παραπάνω τομείς ή σε μία από τις μορφές του λόγου ή της τέχνης. Λαμβάνεται επίσης υπόψη η αυτοδέσμευση του σταθμού ως προς τους κώδικες δημοσιογραφικής δεοντολογίας και δεοντολογίας προγραμμάτων και διαφημίσεων που προτίθεται να εφαρμόσει. Όλα τα παραπάνω στοιχεία συνεκτιμώνται από το Ε.Σ.Ρ. και βαθμολογούνται με ένα (1) έως δέκα (10) μόρια...».

Από τις ανωτέρω διατάξεις προκύπτει ευκρινώς ότι οι ήδη, κατά το χρόνο δημοσίευσης του εν λόγω ν. 2328/1995, λειτουργούντες τηλεοπτικοί σταθμοί, παρότι δεν είχαν υπογράψει τις απαιτούμενες «συμβάσεις παραχώρησης» και άρα οι άδειές τους θα έπρεπε σύμφωνα με το ν. 1866/1989 να έχουν ανακληθεί και μάλιστα αυτοδικαίως ήδη από το 1994, πριμοδοτήθηκαν εξόφθαλμα από τα κριτήρια που έθεσε ο ν. 2328/1995 εις βάρος εκείνων που για πρώτη φορά θα υπέβαλλαν αίτηση άδειας ίδρυσης βάσει του νέου θεσμικού πλαισίου, καθώς οι ήδη παρανόμως λειτουργούντες σταθμοί μπορούσαν βάσει της ανωτέρω διάταξης να λάβουν για κάθε κριτήριο διπλάσιο αριθμό μορίων από εκείνους που για πρώτη φορά θα υπέβαλλαν αίτηση (4 μόρια για τους ήδη υπάρχοντες έναντι 2 των νέων).

Περαιτέρω, στο άρθρο 5 παρ. 1 του ίδιου νόμου και υπό τον τίτλο, «Μεταβατικές διατάξεις για τους ιδιωτικούς τηλεοπτικούς σταθμούς», ορίστηκαν, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα: «Άδειες που έχουν χορηγηθεί σε ανώνυμες εταιρείες ή δημοτικές επιχειρήσεις κατά το άρθρο 4 του ν. 1866/1989 εξακολουθούν να ισχύουν για διάστημα ενός (1) έτους από την έναρξη της ισχύος του νόμου αυτού. Μετά τη λήξη

τους ακολουθεί η διαδικασία ανανέωσης που προβλέπεται στο άρθρο 2 του παρόντος νόμου...».

Η προκήρυξη που προβλεπόταν από τις διατάξεις του ανωτέρω ν. 2328/1995 δεν εκδόθηκε ποτέ, με αποτέλεσμα να δίνονται συνεχώς παρατάσεις λειτουργίας των ήδη παρανόμως λειτουργούντων τηλεοπτικών σταθμών, μέσω διατάξεων σε άσχετους με το αντικείμενο νόμους που ψήφιζε η ελληνική Βουλή.

Ειδικότερα, με το άρθρο 4 του ν. 2438/1996, «Περί κυρώσεως της από 7ης Μαΐου 1996 Συμβάσεως μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και της Εταιρείας ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ - ΓΕΩΡΓΙΚΗ - ΕΞΑΓΩΓΙΚΗ Α.Ε. για την τροποποίηση και συμπλήρωση της από 4ης Νοεμβρίου 1968 Συμβάσεως μεταξύ των αυτών Συμβαλλομένων, όπως τροποποιήθηκε και άλλες διατάξεις.», (ΦΕΚ τ. Α' αρ. φ. 211/29.8.1996) ορίστηκε ότι, «Η ισχύς των αδειών τηλεοπτικών σταθμών του άρθρου 5 παράγραφος 1 του Ν. 2328/1995 (ΦΕΚ 159 Α'/3.8.1995) παρατείνεται για εννέα (9) μήνες από τη δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως του παρόντος Νόμου. Για την παράταση αυτή καταβάλλεται από τους τηλεοπτικούς σταθμούς αντάλλαγμα υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου, σύμφωνα με την παράγραφο 21 του άρθρου 1 του Ν. 2328/1995. Ως βάση υπολογισμού των ακαθαρίστων εσόδων λαμβάνεται υπ' όψη η τελευταία διαχειριστική χρήση κάθε τηλεοπτικού σταθμού. Η ισχύς της παρούσας διάταξης αρχίζει από τις 3 Αυγούστου 1996».

Ακολούθως, στο άρθρο 17, «Μεταβατικές διατάξεις για τους όρους λειτουργίας των τηλεοπτικών σταθμών» του ν. 2644/1998, «Για την παροχή συνδρομητικών ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών υπηρεσιών και συναφείς διατάξεις.», (ΦΕΚ Α' 233/13.10.1998), ορίστηκε ότι, «1. Οι τηλεοπτικοί σταθμοί περιφερειακής και τοπικής εμβέλειας που λειτουργούν κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος άρθρου και έχουν υποβάλει εμπροθέσμως αίτηση για χορήγηση άδειας λειτουργίας ιδιωτικού τηλεοπτικού σταθμού σύμφωνα με τη διαδικασία των υπ' αριθ. 4775/1/3.3.1998 (ΦΕΚ παρ. 15), 4774/1/3.3.1998 (ΦΕΚ παρ. 14), 15011/Ε/13.7.1998 (ΦΕΚ παρ. 36) αποφάσεων του Υπουργού Τύπου και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης θεωρούνται ως νομίμως λειτουργούντες εντός της γεωγραφικής περιοχής που αντιστοιχεί στον αναγραφόμενο στην αίτησή τους Χάρτη Συχνότητων του Παραρτήματος ΙΙ της υπ' αριθμ. 15587/Ε/19.8.1997 κοινής απόφασης των Υπουργών Μεταφορών και Επικοινωνιών και Τύπου και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης (ΦΕΚ 785 Β'), μέχρι την

έκδοση της απόφασης του Υπουργού Τύπου και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης με την οποία θα χορηγηθούν άδειες λειτουργίας ιδιωτικών τηλεοπτικών σταθμών για την αντίστοιχη περιοχή ή μέχρι την έκδοση απορριπτικής απόφασης μετά την ολοκλήρωση του προβλεπόμενου στο άρθρο 2 παρ. 5 περιπτώσεις γ' και δ' του ν. 2328/1995 ελέγχου συνδρομής των νόμιμων προϋποθέσεων ή της επάρκειας της τεχνικής μελέτης...2. Οι αναφερόμενοι στην προηγούμενη παράγραφο τηλεοπτικοί σταθμοί οφείλουν να τηρούν τους προβλεπόμενους από το άρθρο 3 του ν. 2328/1995 κανόνες λειτουργίας, καθώς και αυτούς που προβλέπονται από τους ισχύοντες κώδικες δεοντολογίας του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης και τη νομοθεσία περί προστασίας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας...».

Περαιτέρω, με το Ψήφισμα της 6ης Απριλίου 2001 της Ζ' Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων στο άρθρο 14 του Συντάγματος προστέθηκε παράγραφος 9, σύμφωνα με την οποία, «9. Το ιδιοκτησιακό καθεστώς, η οικονομική κατάσταση και τα μέσα χρηματοδότησης των μέσων ενημέρωσης πρέπει να γίνονται γνωστά, όπως νόμος ορίζει. Νόμος προβλέπει τα μέτρα και τους περιορισμούς που είναι αναγκαίοι για την πλήρη διασφάλιση της διαφάνειας και της πολυφωνίας στην ενημέρωση. Απαγορεύεται η συγκέντρωση του ελέγχου περισσότερων μέσων ενημέρωσης της αυτής ή άλλης μορφής. Απαγορεύεται ειδικότερα η συγκέντρωση περισσότερων του ενός ηλεκτρονικών μέσων ενημέρωσης της αυτής μορφής, όπως νόμος ορίζει. Η ιδιότητα του ιδιοκτήτη, του εταίρου, του βασικού μετόχου ή του διευθυντικού στελέχους επιχείρησης μέσων ενημέρωσης είναι ασυμβίβαστη με την ιδιότητα του ιδιοκτήτη, του εταίρου, του βασικού μετόχου ή του διευθυντικού στελέχους επιχείρησης που αναλαμβάνει έναντι του Δημοσίου ή νομικού προσώπου του ευρύτερου δημόσιου τομέα την εκτέλεση έργων ή προμηθειών ή την παροχή υπηρεσιών. Η απαγόρευση του προηγούμενου εδαφίου καταλαμβάνει και κάθε είδους παρένθετα πρόσωπα, όπως συζύγους, συγγενείς, οικονομικά εξαρτημένα άτομα ή εταιρείες. Νόμος ορίζει τις ειδικότερες ρυθμίσεις, τις κυρώσεις που μπορεί να φθάνουν μέχρι την ανάκληση της άδειας ραδιοφωνικού ή τηλεοπτικού σταθμού και μέχρι την απαγόρευση σύναψης ή την ακύρωση της σχετικής σύμβασης, καθώς και τους τρόπους ελέγχου και τις εγγυήσεις αποτροπής των καταστρατηγήσεων των προηγούμενων εδαφίων».

Για την ρύθμιση των ειδικότερων θεμάτων, περί των οποίων διαλαμβάνει η προαναφερθείσα συνταγματική διάταξη εκδόθηκε ο ν. 3021/2002, «Περιορισμοί στη σύναψη δημοσίων συμβάσεων με πρόσωπα που δραστηριοποιούνται ή συμμετέχουν σε επιχειρήσεις μέσω ενημέρωσης και άλλες διατάξεις», (ΦΕΚ τ. Α' 143/19.6.2002), βάσει του άρθρου 7 παρ. 2 του οποίου οι ανωτέρω άδειες των ήδη παρανόμως λειτουργούντων τηλεοπτικών σταθμών παρατάθηκαν επ' αόριστον «μέχρι την πρώτη εφαρμογή του άρθρου 2 παρ. 1 του ν. 2328/1995 με την έκδοση αδειών λειτουργίας για την αντίστοιχη γεωγραφική περιοχή».

Παράλληλα και επειδή, οι διαγωνιστικές διαδικασίες, στις οποίες αναφέρονταν το προαναφερόμενο άρθρο 17 του ν. 2644/1998, δεν ολοκληρώθηκαν ποτέ, ένας άλλος νόμος ρύθμισε την έκβασή τους. Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 19 του ν. 3051/2002, «Συνταγματικά κατοχυρωμένες ανεξάρτητες αρχές, τροποποίηση και συμπλήρωση του συστήματος προσλήψεων στο δημόσιο τομέα και συναφείς ρυθμίσεις», (ΦΕΚ τ. Α' αρ. φ. 220/20.9.2002), «...2. Διαγωνιστικές διαδικασίες με αντικείμενο τη χορήγηση αδειών για τη λειτουργία των τηλεοπτικών σταθμών ελεύθερης λήψης...οι οποίες δεν έχουν ολοκληρωθεί κατά την ημερομηνία έναρξης της ισχύος του παρόντος νόμου και στις οποίες η συνδρομή των νόμιμων προϋποθέσεων των αιτούντων έχει ελεγχθεί από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Τύπου και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 2 παρ. 5 του Ν. 2328/1995 και του άρθρου 5 παρ. 3 εδάφ. α' του Ν. 2644/1998, καταργούνται...3. Οι τηλεοπτικοί σταθμοί...οι οποίοι, κατά την έναρξη της ισχύος του παρόντος νόμου, θεωρούνται ως νομίμως λειτουργούντες σύμφωνα με το άρθρο 17 παρ. 1 του Ν. 2644/1998, εξακολουθούν να θεωρούνται ως νομίμως λειτουργούντες μέχρι την πρώτη εφαρμογή του άρθρου 2 παρ. 1 του Ν. 2328/1995 με την έκδοση αδειών λειτουργίας για την αντίστοιχη γεωγραφική περιοχή...».

Στη συνέχεια, κινήθηκαν από το ελληνικό κράτος νέες διαδικασίες αδειοδότησης, κατόπιν σχετικών προκηρύξεων του Ε.Σ.Ρ., οι οποίες επίσης δεν ολοκληρώθηκαν ποτέ. Ακολούθησε η δημοσίευση του ν. 3444/2006, «Σύσταση «Εθνικού Οπτικοακουστικού Αρχείου» - Ρύθμιση θεμάτων Γενικής Γραμματείας Επικοινωνίας, Γενικής Γραμματείας Ενημέρωσης και άλλες διατάξεις», (ΦΕΚ τ. Α' αρ. φ. 46/2.3.2006), σύμφωνα με το άρθρο 15 παρ. 7 περ. β' του οποίου, «Οι προκηρύξεις

για τη χορήγηση αδειών τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών σταθμών θα εκδοθούν μέχρι τις 30.6.2006».

Περαιτέρω, με το άρθρο 9 παρ. 2 του ν. 3548/2007, «Καταχώριση δημοσιεύσεων των φορέων του Δημοσίου στο νομαρχιακό και τοπικό Τύπο και άλλες διατάξεις.», (ΦΕΚ τ. Α' αρ. φ. 68/20.3.2007), παρατάθηκε η τελευταία αυτή προθεσμία μέχρι την 30.6.2007. Ο μεταγενέστερος δε ν. 3592/2007, «Συγκέντρωση και αδειοδότηση Επιχειρήσεων Μέσων Ενημέρωσης και άλλες διατάξεις.», (ΦΕΚ τ. Α' αρ. φ. 161/19.7.2007), όρισε στο άρθρο 5 παρ. 7 (α) αυτού ότι, «Ως νομίμως λειτουργούντες τηλεοπτικοί σταθμοί εθνικής εμβέλειας νοούνται αυτοί που έχουν λάβει άδεια ίδρυσης, εγκατάστασης και λειτουργίας τηλεοπτικού σταθμού ελεύθερης λήψης και ειδική άδεια τεχνικής δικτύωσης προκειμένου να αποκτήσουν εθνική εμβέλεια, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 4 του ν. 1866/1989 (ΦΕΚ 222 Α`), η οποία έχει παραταθεί με τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 5 του ν. 2328/1995 (ΦΕΚ 159 Α`), του άρθρου 4 του ν. 2438/1996 (ΦΕΚ 211 Α`), της παρ. 3 του άρθρου 17 του ν. 2644/1998 (ΦΕΚ 233 Α`) και της παρ. 2 του άρθρου 7 του ν. 3021/2002 (ΦΕΚ 143 Α`). Ως νομίμως λειτουργούντες τηλεοπτικοί περιφερειακοί σταθμοί νοούνται εκείνοι που θεωρείται ότι λειτουργούν νομίμως, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 17 του ν. 2644/1998 και της παρ. 3 του άρθρου 19 του ν. 3051/2002 (ΦΕΚ 220 Α`), της παρ. 7 του άρθρου 15 του ν. 3444/2006 (ΦΕΚ 46 Α`) και κάθε άλλης σχετικής διάταξης, όπως ισχύουν κάθε φορά.».

Η ίδια πάντοτε προθεσμία παρατάθηκε:

(α) Μέχρι την 31.10.2008 με το άρθρο 2 παρ. 1 του ν. 3640/2008, «Κύρωση Συμφωνίας Στρατηγικής Συνεργασίας μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας και των Εταιρειών Microsoft Corporation, Microsoft Ireland Operation Limited και Μάικροσοφτ Ελλάς Ανώνυμη Βιομηχανική και Εμπορική Εταιρεία Προϊόντων και Υπηρεσιών Πληροφορικής και άλλες διατάξεις.», (ΦΕΚ τ. Α' αρ. φ. 22/14.2.2008).

(β) Μέχρι την 30.6.2009 με το άρθρο 9 του ν. 3723/2008, «Ενίσχυση της ρευστότητας της οικονομίας για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της διεθνούς χρηματοπιστωτικής κρίσης και άλλες διατάξεις.», (ΦΕΚ τ. Α αρ. φ. 250/9.12.2008).

(γ) Μέχρι την 31.12.2009 με το άρθρο 37 του ν. 3775/2009, «Κανόνες Τεκμηρίωσης Ενδοομιλικών Συναλλαγών, Κανόνες Υποκεφαλαιοδότησης Επιχειρήσεων,

Διαδικασία Ταχείας Αδειοδότησης και άλλες διατάξεις», (ΦΕΚ τ. Α' αρ. φ. 122/21.7.2009).

(δ) Μέχρι την 31.12.2010 με το άρθρο 29 παρ. 4 του ν. 3838/2010, «Σύγχρονες διατάξεις για την Ελληνική Ιθαγένεια και την πολιτική συμμετοχή ομογενών και νομίμως διαμενόντων μεταναστών και άλλες ρυθμίσεις», (ΦΕΚ τ. Α αρ. φ. 49/24.3.2010).

(ε) Μέχρι την 31.12.2011 με το άρθρο 49 παρ. 8 του ν. 3905/2010, «Ενίσχυση και ανάπτυξη της κινηματογραφικής τέχνης και άλλες διατάξεις.», (ΦΕΚ τ. Α' αρ. φ. 219/23.12.2010).

Σύμφωνα με την υπ' αριθ. 560 από 8.2.2012 Απόφαση του ΣτΕ, «...η διάταξη του άρθρου 17 παρ. 1 του ν. 2644/1998, σχετικά με την νομιμοποίηση της λειτουργίας ορισμένων παρανόμως λειτουργούντων τηλεοπτικών σταθμών, οι οποίοι θεωρούνται υπό προθεσμίαν ως «νομίμως λειτουργούντες», θεσπίσθηκε σε χρόνο, κατά τον οποίο είχαν ήδη κινηθεί, με την έκδοση προκηρύξεων, και ήσαν εν εξελίξει διαγωνιστικές διαδικασίες κατά τις πάγιες διατάξεις του ν. 2328/1995, ευλόγως δε αναμενόταν η ολοκλήρωσή τους σε σχετικά βραχύ χρονικό διάστημα, με την έκδοση των αντιστοίχων αδειών, και η συνακόλουθη λήξη της ισχύος της διατάξεως αυτής. Αντιθέτως, με τις διατάξεις του άρθρου 19 του μεταγενέστερου ν. 3051/2002 παρατάθηκε το καθεστώς λειτουργίας των ίδιων τηλεοπτικών σταθμών επ' αόριστον, εφ' όσον με αυτές καταργήθηκαν οι αρξάμενες διαγωνιστικές διαδικασίες χωρίς να έχουν προκηρυχθεί νέες και χωρίς να τάσσεται στην Διοίκηση εύλογη προθεσμία, μέσα στην οποία θα έπρεπε να έχει ολοκληρώσει την χορήγηση αδειών στους τηλεοπτικούς σταθμούς περιφερειακής και τοπικής εμβέλειας. Όμως, όπως έχει κριθεί με την απόφαση 3578/2010 της Ολομελείας του Συμβουλίου της Επικρατείας, η υπό τις εκτεθείσες συνθήκες επ' αόριστον ανοχή της λειτουργίας τηλεοπτικών σταθμών, οι οποίοι ιδρύθηκαν και λειτούργησαν παρανόμως, αντίκειται προς το Σύνταγμα. Πρώτον μεν αντιβαίνει προς την θεμελιώδη συνταγματική αρχή του Κράτους Δικαίου, από την οποία απορρέει η υποχρέωση του Κράτους να εγγυάται υπέρ των πολιτών την πιστή εφαρμογή του νόμου και να προασπίζει τα δημόσια αγαθά. Τούτο επιτυγχάνεται με την αποτελεσματική λειτουργία των κρατικών υπηρεσιών εφαρμογής και επιβολής του νόμου. Έτσι διαφυλάσσεται το κύρος του νόμου και επιβεβαιώνεται η εμπιστοσύνη των πολιτών στην έννομη τάξη, που πρέπει να γίνεται

από όλους σεβαστή. Δημόσιο δε αγαθό αποτελούν οι αριθμητικά περιορισμένες ραδιοσυχνότητες για την πραγματοποίηση τηλεοπτικών εκπομπών αναλογικού σήματος, το δημόσιο αυτό αγαθό προσβάλλεται όταν η χρήση των ραδιοσυχνοτήτων γίνεται χωρίς την απαιτούμενη διοικητική άδεια, δηλαδή αυθαιρέτως και παρανόμως. Δεύτερον δε, η επίμαχη ρύθμιση αντιβαίνει προς την συνταγματική αρχή της ισότητας. Διότι θέτει τους πολίτες εκείνους, οι οποίοι, ενώ είχαν πιθανώς την βούληση και την πραγματική δυνατότητα να ιδρύσουν τηλεοπτικό σταθμό, δεν το έπραξαν αυθαιρέτως παραβαίνοντας τον νόμο, σε εξόχως μειονεκτική μοίρα σε σχέση με τους πολίτες εκείνους, οι οποίοι, με την αυθαίρετη κατάληψη ραδιοσυχνότητας, ίδρυσαν παρανόμως, χωρίς δηλαδή άδεια, τηλεοπτικό σταθμό. Πράγματι, οι παρανομήσαντες πολίτες νέμονται τομέα της αγοράς τηλεοπτικών υπηρεσιών, η λειτουργία της οποίας συνδέεται με την, καίριας σημασίας σε μία δημοκρατική πολιτεία, άσκηση των δικαιωμάτων του πληροφωρείν και του πληροφωρείσθαι. Επομένως, η επίμαχη διάταξη του άρθρου 19 του ν. 3051/2002 ήταν ήδη κατά τον χρόνο θεσπίσεώς της αντισυνταγματική...».

Πλην όμως και παρά την ανωτέρω σταθερή (2010 και μετά) κρίση του ΣτΕ περί αντισυνταγματικότητας των ανωτέρω διατάξεων του ν. 3051/2002, 6 ημέρες πριν την δημοσίευση της υπ' αριθ. 560 από 8.2.2012 Απόφασης του ΣτΕ (η οποία είχε κριθεί στις από Σεπτέμβριο και Νοέμβριο του 2011 διασκέψεις του Δ' Τμήματος του ΣτΕ), εκδόθηκε ο ν. 4038/2012, «Επείγουσες ρυθμίσεις που αφορούν την εφαρμογή του μεσοπρόθεσμου πλαισίου δημοσιονομικής στρατηγικής 2012-2015», (ΦΕΚ τ. Α' αρ. φ. 14/2.2.2012), σύμφωνα με το άρθρο 8 του οποίου, «1. Οι αναφερόμενοι στο άρθρο 5 παρ. 7α του ν. 3592/2007 (Α' 161) ως νομίμως λειτουργούντες τηλεοπτικοί σταθμοί εθνικής εμβέλειας εξακολουθούν να λειτουργούν νομίμως μέχρι την έκδοση της απόφασης για τη χορήγηση αδειών παροχής περιεχομένου επίγειας ψηφιακής εκπομπής, κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 13 του ίδιου νόμου, υπό τον όρο της συμμετοχής τους στην οικεία διαγωνιστική διαδικασία η οποία θα διενεργηθεί κατά τις διατάξεις του ως άνω νόμου...».

Μετά από 26 χρόνια λειτουργίας ιδιωτικών τηλεοπτικών σταθμών, χωρίς θεσμικό πλαίσιο και με όσες, σχετικές με το αδειοδοτικό καθεστώς, διατάξεις που έχουν ψηφιστεί μετά το ν. 1866/1989 να μην έχουν εφαρμοστεί ποτέ, καταλείποντας τον σπάνιο δημόσιο πόρο του φάσματος ραδιοσυχνοτήτων βορά στα ιδιωτικά

επιχειρηματικά συμφέροντα, ψηφίστηκε πρόσφατα ο ν. 4339/2015, «Αδειοδότηση παρόχων περιεχομένου επίγειας ψηφιακής τηλεοπτικής ευρυεκπομπής ελεύθερης λήψης - Ίδρυση συνδεδεμένης με την Ε.Ρ.Τ. Α.Ε. ανώνυμης εταιρίας για την ανάπτυξη δικτύου επίγειας ψηφιακής ευρυεκπομπής - Ρύθμιση θεμάτων Εθνικής Επιτροπής Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (Ε.Ε.Τ. Τ.) - Εθνική Επικοινωνιακή Πολιτική, Οργάνωση της Επικοινωνιακής Διπλωματίας - Σύσταση Εθνικού Κέντρου Οπτικοακουστικών Μέσων και Επικοινωνίας και Μητρώου Επιχειρήσεων Ηλεκτρονικών Μέσων Ενημέρωσης - Τροποποίηση διατάξεων του Ν. 4070/2012 (Α' 82) και άλλες διατάξεις.», (ΦΕΚ τ. Α' αρ. φ. 133/29.10.2015), στόχος του οποίου αποτελεί κατά δήλωση του αρμοδίου Υπουργού κ. Παππά η διαμόρφωση διαφανούς και επωφελούς για το Δημόσιο πλαισίου αδειοδότησης.

Σύμφωνα λοιπόν με το άρθρο 2 του νέου ν. 4339/2015, «...4. Με απόφαση του Υπουργού στον οποίο ανατίθενται εκάστοτε οι αρμοδιότητες της Γενικής Γραμματείας Ενημέρωσης και Επικοινωνίας, μετά από αιτιολογημένη γνώμη του Ε.Σ.Ρ. και δημόσια διαβούλευση, καθορίζεται ο αριθμός των δημοπρατούμενων αδειών παρόχου περιεχομένου επίγειας ψηφιακής τηλεοπτικής ευρυεκπομπής ελεύθερης λήψης ανά κατηγορία εμβέλειας (εθνικής ή περιφερειακής), προγράμματος (ενημερωτικού ή μη ενημερωτικού), είδος περιεχομένου σε περίπτωση ενημερωτικού προγράμματος (γενικού ή θεματικού περιεχομένου), είδος στόχευσης (γενικής ή ειδικής) σε περίπτωση μη ενημερωτικού προγράμματος και είδος θεματικού περιεχομένου σε περίπτωση προγράμματος ειδικής στόχευσης. Η τιμή εκκίνησης ανά κατηγορία δημοπρατούμενης άδειας καθορίζεται με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του Υπουργού στον οποίο ανατίθεται εκάστοτε οι αρμοδιότητες της Γενικής Γραμματείας Ενημέρωσης και Επικοινωνίας, μετά από γνώμη του Ε.Σ.Ρ..

5. Η χρονική διάρκεια των αδειών παρόχων περιεχομένου είναι δέκα (10) έτη από την ημερομηνία της έκδοσής τους.

6. Η διαδικασία της αδειοδότησης των παρόχων περιεχομένου μέσω δημοπρασίας διεξάγεται με την έκδοση προκήρυξης από το Ε.Σ.Ρ., σύμφωνα με τους όρους του παρόντος. Προκηρύξεις από το Ε.Σ.Ρ. είναι δυνατόν να εκδίδονται ξεχωριστά ανά κατηγορία αδειών...».

Κατά συνέπεια, μέχρι να εκδοθούν οι προβλεπόμενες από τις ανωτέρω διατάξεις Υ.Α. για τον αριθμό των αδειών, την τιμή δημοπράτησης αυτών και στη συνέχεια μέχρι να προκηρυχθούν από το Ε.Σ.Ρ. οι εν λόγω μέλλουσες να δημοπρατηθούν άδειες, και να ολοκληρωθεί η διαγωνιστική διαδικασία, οι ήδη υπάρχοντες ιδιωτικοί τηλεοπτικοί σταθμοί συνεχίζουν και θα συνεχίσουν να λειτουργούν βάσει αδειών που το ανώτατο ακυρωτικό Δικαστήριο της χώρας έχει επανειλημμένα κρίνει ως παράνομες.

Πέραν του γεγονότος ότι οι ιδιωτικοί τηλεοπτικοί σταθμοί λειτουργούν παρανόμως, εδώ και 26 χρόνια, εκμεταλλεόμενοι έναν σπάνιο δημόσιο πόρο, με όλες τις κυβερνήσεις από το 1989 μέχρι σήμερα να έχουν «ανεχθεί» αυτή τη λειτουργία, επιχειρήθηκε στο παρελθόν να δοθεί προς τους πολίτες μία επίφαση διαφάνειας στο ιδιοκτησιακό καθεστώς των εν λόγω σταθμών.

Μετά το Ψήφισμα της 6ης Απριλίου 2001 της Ζ' Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων με το οποίο προστέθηκε παράγραφος 9 στο άρθρο 14 του Συντάγματος, όπως αναφέρθηκε και ανωτέρω εκδόθηκε ο ν. 3021/2002 της κυβέρνησης Σημίτη, σύμφωνα με το άρθρο 2, «Απαγόρευση σύναψης δημοσίων συμβάσεων με επιχειρήσεις μέσω ενημέρωσης» του οποίου, «1. Απαγορεύεται η σύναψη δημοσίων συμβάσεων με επιχειρήσεις μέσω ενημέρωσης, καθώς και με τους εταίρους, τους βασικούς μετόχους[10], τα μέλη των οργάνων διοίκησης και τα διευθυντικά στελέχη των επιχειρήσεων αυτών.

Επίσης, απαγορεύεται η σύναψη δημοσίων συμβάσεων με επιχειρήσεις των οποίων εταίροι ή βασικοί μέτοχοι ή μέλη οργάνων διοίκησης ή διευθυντικά στελέχη είναι επιχειρήσεις μέσω ενημέρωσης ή εταίροι ή βασικοί μέτοχοι ή μέλη οργάνων διοίκησης ή διευθυντικά στελέχη επιχειρήσεων μέσω ενημέρωσης.

Η απαγόρευση σύναψης δημοσίων συμβάσεων καταλαμβάνει επίσης:

α) τους συζύγους και τους συγγενείς, σε ευθεία γραμμή απεριορίστως και εκ πλαγίου μέχρι και τετάρτου βαθμού, των φυσικών προσώπων που υπάγονται στην παράγραφο 1, εφόσον δεν μπορούν να αποδείξουν ότι διαθέτουν οικονομική αυτοτέλεια σε σχέση με τα πρόσωπα αυτά[11]...

3. Από την απαγόρευση του παρόντος άρθρου εξαιρούνται οι δημόσιες συμβάσεις των οποίων το αντικείμενο έχει άμεση ή έμμεση σχέση με το αντικείμενο των

δραστηριοτήτων των επιχειρήσεων μέσω ενημέρωσης. Επίσης, εξαιρούνται οι δημόσιες συμβάσεις που καταρτίζονται με επιχειρήσεις των οποίων βασικός μέτοχος είναι πολιτικό κόμμα που εκπροσωπείται στη βουλή των ελλήνων, ή εκπρόσωπος αυτού, εκτός εάν στις επιχειρήσεις αυτές συμμετέχει άλλος βασικός μέτοχος που κατέχει τις ασυμβίβαστες ιδιότητες του άρθρου 3[12].».

Οι ανωτέρω διατάξεις των άρθρων 1 έως 6 του ν. 3021/2002, ως προς την απαγόρευση ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων στους «Βασικούς Μετόχους» των εταιρειών που κατέχουν Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (Μ.Μ.Ε.), κρίθηκαν αντισυνταγματικές με την υπ' αριθ. 3470/2011 Απόφαση της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας[13].

Πλην όμως, είχαν ήδη καταργηθεί με το άρθρο 12 παρ. 26 του ν. 3310/2005, «Μέτρα για τη διασφάλιση της διαφάνειας και την αποτροπή καταστρατηγήσεων κατά τη διαδικασία σύναψης δημοσίων συμβάσεων.», (ΦΕΚ τ. Α' αρ. φ. 30/14.2.2005), της κυβέρνησης Καραμανλή, ο οποίος έθετε αυστηρότερα πλαίσια ως προς την έννοια του «Βασικού Μετόχου», θέτοντας το όριο του ποσοστού συμμετοχής του τελευταίου στην ιδιοκτήτρια εταιρεία Μ.Μ.Ε. από το 5% που όριζε ο ν. 3021/2002 στο 1% πλέον.

Βέβαια, λίγους μόλις μήνες μετά την ψήφιση του ανωτέρω ν. 3310/2005 αυτός τροποποιήθηκε με το ν. 3414/2005, «Τροποποίηση του ν. 3310/2005 "Μέτρα για τη διασφάλιση της διαφάνειας και την αποτροπή καταστρατηγήσεων κατά τη διαδικασία σύναψης δημοσίων συμβάσεων" (ΦΕΚ 30/Α'/14.2.2005).», (ΦΕΚ τ. Α' αρ. φ. 279/10.11.2005), θέτοντας πλέον ως βασικό κριτήριο ασυμβίβαστου ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων σε «Βασικούς Μετόχους» ιδιοκτητριών εταιρειών Μ.Μ.Ε. την ύπαρξη καταδικαστικής απόφασης για ενεργητική διαφθορά και ειδικότερα ορίζοντας πλέον ότι, «...Η διαπίστωση της ασυμβίβαστης ιδιότητας γίνεται, ξεχωριστά, για κάθε διαγωνιστική διαδικασία ή διαδικασία ανάθεσης από την Αναθέτουσα Αρχή και ελέγχεται, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 5 του νόμου αυτού, εφόσον, λόγω της συνδρομής της κατά τα ως άνω ασυμβίβαστης ιδιότητας, αποδειχθεί με οριστική δικαστική απόφαση που έχει ισχύ δεδικασμένου ότι συντρέχει περίπτωση αποκλεισμού εξαιτίας ενεργητικής διαφθοράς, κατά την έννοια του άρθρου 45 παρ. 1 εδ. β' της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ της 31.3.2004, όπως η περίπτωση αυτή ορίζεται στο άρθρο 3 της Πράξης του Συμβουλίου της 26ης Μαΐου 1997 (ΕΕ C195 της 25.6.1997).

Για την εφαρμογή του νόμου αυτού, ενεργητική διαφθορά στοιχειοθετείται όταν οποιοσδήποτε, εκ προθέσεως, υπόσχεται ή παρέχει σε υπάλληλο της Αναθέτουσας Αρχής, άμεσα ή με τη μεσολάβηση τρίτου, οποιασδήποτε φύσεως ωφέλημα για τον εαυτό του ή για τρίτο, προκειμένου ο υπάλληλος να τελέσει ή να μην τελέσει πράξη εκ των καθηκόντων του ή κατά την άσκηση των καθηκόντων του, κατά παράβαση των νόμιμων καθηκόντων του. Με την οριστική καταδικαστική απόφαση που έχει ισχύ δεδικασμένου πρέπει να διαπιστώνεται η ανωτέρω αξιόποινη πράξη της επιχείρησης Μ.Μ.Ε., με την οποία συνδέεται ο υποψήφιος εξαιτίας της κατά τα ως άνω συνδρομής των ασυμβιβάστων ιδιοτήτων και απαγορεύσεων του νόμου αυτού και να αποδεικνύεται η τέλεση της αξιόποινης πράξης του υποψηφίου αυτού και η ιδιότητά του ως φυσικού αυτουργού ή ηθικού αυτουργού ή συναυτουργού ή άμεσου συνεργού στην τέλεση του αδικήματος της ενεργητικής διαφθοράς...». Βάσει της ανωτέρω τροποποίησης, ο νόμος για τον «Βασικό Μέτοχο» κατέστη ανενεργός, με αποτέλεσμα να παραμένει αδιαφανές και το πλαίσιο αδειοδότησης των ιδιωτικών τηλεοπτικών σταθμών και το ιδιοκτησιακό καθεστώς των εταιρειών που ελέγχουν τα Μ.Μ.Ε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 – ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΚΑΙ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΩΝ ΣΤΑΘΜΩΝ

Η λειτουργία των ιδιωτικών ραδιοφωνικών σταθμών που μεταδίδουν το πρόγραμμά τους σε ελεύθερη λήψη μέσω επίγειας ψηφιακής ευρυεκπομπής, υπόκειται σε αδειοδότηση, η οποία γίνεται κατόπιν διαγωνιστικής διαδικασίας μέσω δημοπρασίας. Η διαδικασία αδειοδότησης διενεργείται από το Ε.Σ.Ρ., το οποίο εκδίδει τη σχετική προκήρυξη.

Οι άδειες διακρίνονται σε εθνικής και περιφερειακής εμβέλειας. Εθνικής εμβέλειας είναι οι άδειες που καλύπτουν πληθυσμιακά την επικράτεια και περιφερειακής εμβέλειας οι άδειες που καλύπτουν πληθυσμιακά τις Περιοχές Απονομής, όπως καθορίζονται με τον εκάστοτε ισχύοντα Χάρτη Συχνοτήτων επίγειας ψηφιακής ραδιοφωνικής ευρυεκπομπής.

Οι ιδιωτικοί ραδιοφωνικοί σταθμοί επίγειας ψηφιακής ευρυεκπομπής ελεύθερης λήψης διακρίνονται αναλόγως του χαρακτήρα του προγράμματός τους σε ενημερωτικούς και μη ενημερωτικούς και βάσει αυτού αδειοδοτούνται αντιστοίχως.

4.1. Πλαίσιο διαδικασίας αδειοδότησης

1. Η διενέργεια και η ολοκλήρωση της διαδικασίας αδειοδότησης του παρόντος νόμου γίνεται σύμφωνα με τον εκάστοτε ισχύοντα Χάρτη Συχνοτήτων επίγειας ψηφιακής ραδιοφωνικής ευρυεκπομπής.

2. Ο Χάρτης Συχνοτήτων επίγειας ψηφιακής ραδιοφωνικής ευρυεκπομπής της παραγράφου 1 εκδίδεται σύμφωνα με τις διατάξεις των παραγράφων 9 και 10 του άρθρου 13 του ν. 3592/2007 (Α' 61), όπως ισχύει.

3. Για τη χορήγηση δικαιωμάτων χρήσης ραδιοσυχνοτήτων επίγειας ψηφιακής ραδιοφωνικής ευρυεκπομπής ισχύουν οι διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 13 του ν. 3592/ 2007 (Α' 61).

4. Με απόφαση του Υπουργού Ψηφιακής Πολιτικής,

Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης, μετά από σύμφωνη γνώμη του Ε.Σ.Ρ. και δημόσια διαβούλευση, καθορίζεται ο αριθμός των δημοπρατούμενων αδειών ιδιωτικών ραδιοφωνικών σταθμών επίγειας ψηφιακής ευρυεκπομπής ελεύθερης λήψης ανά κατηγορία εμβέλειας (εθνικής και περιφερειακής) και προγράμματος (ενημερωτικού ή μη ενημερωτικού).

5. Η τιμή εκκίνησης των δημοπρατούμενων αδειών ανά κατηγορία εμβέλειας και προγράμματος, καθώς και ανά Περιοχή Απονομής, καθορίζεται με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του Υπουργού Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης, μετά από σύμφωνη γνώμη του Ε.Σ.Ρ.

6. Η χρονική διάρκεια των αδειών ιδιωτικών ραδιοφωνικών σταθμών επίγειας ψηφιακής ευρυεκπομπής ελεύθερης λήψης είναι δέκα (10) έτη από την ημερομηνία της έκδοσής τους.

7. Η διαδικασία της αδειοδότησης μέσω δημοπρασίας διεξάγεται με την έκδοση προκήρυξης από το Ε.Σ.Ρ., σύμφωνα με τους όρους του παρόντος. Προκηρύξεις από το Ε.Σ.Ρ. είναι δυνατό να εκδίδονται ξεχωριστά ανά κατηγορία αδειών.

8. Οι υποψήφιοι για τη χορήγηση άδειας ιδιωτικού ραδιοφωνικού σταθμού επίγειας ψηφιακής ευρυεκπομπής ελεύθερης λήψης υποχρεούνται να δηλώσουν με την

κατατεθείσα αίτηση συμμετοχής τους στη διαδικασία αδειοδότησης την εμβέλεια για την οποία ζητούν να τους χορηγηθεί η άδεια (εθνική ή περιφερειακή) και το είδος προγράμματος (ενημερωτικού ή μη ενημερωτικού).

4.2. Προϋποθέσεις συμμετοχής - Νομική μορφή υποψηφίων

1. Δικαίωμα συμμετοχής στη διαδικασία αδειοδότησης που διεξάγεται μέσω δημοπρασίας έχουν:

α) Κεφαλαιουχικές εταιρίες οποιασδήποτε μορφής της ημεδαπής ή κράτους - μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ε.Ο.Χ., οι οποίες δραστηριοποιούνται στον τομέα των μέσων ενημέρωσης και έχουν ως εταιρικό σκοπό την λειτουργία ιδιωτικού ραδιοφωνικού σταθμού επίγειας ψηφιακής ευρυεκπομπής ελεύθερης λήψης.

β) Οι επιχειρήσεις των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.), με ειδικό σκοπό την λειτουργία ιδιωτικού ραδιοφωνικού σταθμού επίγειας ψηφιακής ευρυεκπομπής ελεύθερης λήψης και έδρα εντός της Περιοχής Απονομής, για την οποία προκηρύσσονται οι αντίστοιχες άδειες. Για τη σύσταση, την οργάνωση και τη λειτουργία των επιχειρήσεων αυτών εφαρμόζονται οι διατάξεις του ν. 3463/2006 (Α' 114), όπως ισχύει, τηρουμένων των διατάξεων του ν. 3852/2010 (Α' 87).

γ) Κοινοπραξίες, που δραστηριοποιούνται αποκλειστικά στον τομέα των μέσων ενημέρωσης και έχουν ως εταιρικό σκοπό την λειτουργία ιδιωτικού ραδιοφωνικού σταθμού επίγειας ψηφιακής ευρυεκπομπής ελεύθερης λήψης. Το κοινοπρακτικό έγγραφο σύστασης κατατίθεται κατά την υποβολή της υποψηφιότητας. Σε περίπτωση που χορηγηθεί άδεια ιδιωτικού ραδιοφωνικού σταθμού επίγειας ψηφιακής ευρυεκπομπής ελεύθερης λήψης σε κοινοπραξία, τα μέλη της οφείλουν, μετά την ανάδειξή της ως αδειούχου, να συστήσουν εταιρία, να την υποβάλουν στις προβλεπόμενες κατά νόμο διατυπώσεις δημοσιότητας και να καταθέσουν τα σχετικά έγγραφα, εντός προθεσμίας τριών (3) μηνών από την χορήγηση της άδειας λειτουργίας. Εταίροι της συσταθισόμενης, από τα μέλη της κοινοπραξίας, εταιρίας μπορούν να είναι μόνο όσοι συμμετείχαν στην υποψηφιότητα, κατά την υποβολή της.

2. Οι υποψήφιοι οφείλουν, με την αίτηση συμμετοχής τους, να συνυποβάλουν τα προβλεπόμενα νομιμοποιητικά έγγραφα που αποδεικνύουν τη σύσταση της εταιρίας ή της κοινοπραξίας και των μελών αυτής, καθώς και κάθε άλλο σχετικό έγγραφο που καθορίζεται με την προκήρυξη του Ε.Σ.Ρ.

4.3. Εταιρικό κεφάλαιο υποψηφίων

1. Το ελάχιστο καταβεβλημένο εταιρικό κεφάλαιο των υποψηφίων για τη χορήγηση άδειας ιδιωτικού ραδιοφωνικού σταθμού επίγειας ψηφιακής ευρυεκπομπής ελεύθερης λήψης, καθορίζεται με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του Υπουργού Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης ανάλογα με την κατηγορία εμβέλειας και προγράμματος, μετά από σύμφωνη γνώμη του Ε.Σ.Ρ.

2. Οι υποψήφιοι των οποίων το καταβεβλημένο κεφάλαιο, στο σύνολο του ή μερικώς, δεν αντιστοιχεί στο ελάχιστο απαιτούμενο κατά τα ως άνω κεφάλαιο, υποχρεούνται να προσκομίσουν με την υποψηφιότητά τους εγγυητική επιστολή για το συνολικό ή το υπολειπόμενο ποσό, η οποία προέρχεται από αναγνωρισμένο τραπεζικό ή πιστωτικό ίδρυμα ή άλλο νομικό πρόσωπο, που λειτουργεί νόμιμα στην Ελλάδα ή σε άλλο κράτος - μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ε.Ο.Χ. και έχει το δικαίωμα έκδοσης εγγυητικών επιστολών, σύμφωνα με τη νομοθεσία των κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ε.Ο.Χ. Με την προκήρυξη του Ε.Σ.Ρ. καθορίζονται οι λεπτομέρειες έκδοσης, τύπου, διάρκειας, υποβολής, επιστροφής και κατάπτωσης της ως άνω εγγυητικής επιστολής.

3. Οι υποψήφιοι οφείλουν, με την αίτηση συμμετοχής τους, να συνυποβάλουν τα κατά νόμο έγγραφα που πιστοποιούν την καταβολή του εταιρικού κεφαλαίου σε μετρητά καθώς και κάθε άλλο σχετικό έγγραφο που καθορίζεται με την προκήρυξη του Ε.Σ.Ρ.

4.4. Ιδιοκτησιακό καθεστώς υποψηφίων

1. Οι εταιρίες που υποβάλλουν αίτηση είτε αυτοτελώς είτε ως μέλη κοινοπραξίας για χορήγηση άδειας ιδιωτικού ραδιοφωνικού σταθμού επίγειας ψηφιακής ευρυεκπομπής ελεύθερης λήψης, καθώς και οι συμμετέχουσες σε αυτές εταιρίες, ανήκουν σε τελικό βαθμό σε φυσικά πρόσωπα. Εφόσον οι ανωτέρω εταιρίες είναι ανώνυμες, οι μετοχές τους είναι ονομαστικές στο σύνολό τους μέχρι φυσικού προσώπου.

2. Οι υποψήφιοι οφείλουν, με την αίτηση συμμετοχής τους, να συνυποβάλουν έγγραφα που αποδεικνύουν τη σύνθεση του εταιρικού ή μετοχικού κεφαλαίου τους και το ποσοστό συμμετοχής του κάθε εταίρου ή μετόχου μέχρι φυσικού προσώπου, καθώς και κάθε άλλο έγγραφο που σχετίζεται με το ιδιοκτησιακό καθεστώς των υποψηφίων και την τήρηση των ως άνω προϋποθέσεων, όπως καθορίζεται με την προκήρυξη του Ε.Σ.Ρ. Στην περίπτωση ανωνύμων εταιριών που δεν προβλέπεται υποχρέωση ονομαστικοποίησης των μετοχών κατά το δίκαιο της χώρας στην οποία έχουν την έδρα τους, προσκομίζεται σχετική βεβαίωση από αρμόδια αρχή της χώρας αυτής, εφόσον υπάρχει σχετική πρόβλεψη, διαφορετικά προσκομίζεται υπεύθυνη δήλωση του υποψηφίου. Η υποχρέωση ονομαστικοποίησης μέχρι φυσικού προσώπου δεν ισχύει για τις μετοχές των εισηγμένων στα Χρηματιστήρια των κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (Ο.Ο.Σ.Α.) εταιριών.

4.5. Αρνητικές προϋποθέσεις - Ασυμβίβαστες ιδιότητες - Πόθεν έσχες υποψηφίων

1. Οι εταίροι ή οι μέτοχοι, οι νόμιμοι εκπρόσωποι των εταιριών που συμμετέχουν στη διαδικασία αδειοδότησης καθώς και τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου σε περίπτωση που η αίτηση υποβάλλεται από ανώνυμη εταιρία, πρέπει να μην έχουν καταδικαστεί με τελεσίδικη δικαστική απόφαση για συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση, για δωροδοκία, απάτη, τρομοκρατικά εγκλήματα ή εγκλήματα συνδεδεμένα με τρομοκρατικές δραστηριότητες, νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, κατά την έννοια του άρθρου 57 παρ. 1 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, όπως ισχύει και η οποία έχει ενσωματωθεί στο εσωτερικό δίκαιο με το άρθρο 73 του ν. 4412/2016. Επίσης δεν θα πρέπει να έχουν καταδικαστεί με αμετάκλητη δικαστική απόφαση για κακούργημα και σε οποιαδήποτε ποινή για υπεξαίρεση, εκβίαση, πλαστογραφία, ψευδορκία και δόλια χρεωκοπία. Το Ε.Σ.Ρ. στο πλαίσιο της διαδικασίας αδειοδότησης οφείλει να ζητά και να λαμβάνει αντίγραφα ποινικού μητρώου για τα πρόσωπα που έχουν τις ως άνω ιδιότητες είτε από τους υποψηφίους είτε από τις αρμόδιες αρχές.

2. Απαγορεύεται η καθ' οιονδήποτε τρόπο συμμετοχή των άνω προσώπων σε επιχειρήσεις ερευνών της ραδιοτηλεοπτικής αγοράς και σε διαφημιστικές επιχειρήσεις, τα πρόσωπα δε αυτά οφείλουν, προκειμένου να αποδείξουν τη συνδρομή της προϋπόθεσης αυτής, να προσκομίσουν αντίστοιχες υπεύθυνες δηλώσεις, με θεωρημένο το γνήσιο της υπογραφής τους ή των νομίμων εκπροσώπων τους από αρμόδια αρχή, όπως καθορίζεται ειδικότερα με την προκήρυξη του Ε.Σ.Ρ. Οι υποβληθείσες δηλώσεις θα ελέγχονται μέσω των στοιχείων του Μητρώου Διαφάνειας που τηρεί το Ε.Σ.Ρ.

3. Οι εταιρίες και οι μέτοχοι ή οι εταίροι των εταιριών που συμμετέχουν στη διαδικασία αδειοδότησης, υπόκεινται σε έλεγχο για τη διαφάνεια του ιδιοκτησιακού καθεστώτος των επιχειρήσεων Μ.Μ.Ε. που λειτουργούν στην ημεδαπή, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 5 του ν. 3592/2007, τηρουμένων των ενωσιακών κανόνων για την ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων και την ελευθερία εγκατάστασης και παροχής υπηρεσιών. Οι εν λόγω εταίροι ή μέτοχοι πρέπει να είναι πραγματικοί δικαιούχοι των οικονομικών μέσων που διέθεσαν για τη συμμετοχή τους στο κεφάλαιο της υποψήφιας εταιρίας, συμπεριλαμβανομένων και των δανείων που

αποκτήθηκαν από αναγνωρισμένους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς. Τα οικονομικά μέσα που διέθεσαν οι μέτοχοι ή οι εταίροι για τη συμμετοχή τους στο κεφάλαιο της υποψήφιας εταιρίας δεν επιτρέπεται να αποτελούν προϊόν εγκληματικής δραστηριότητας, κατά την έννοια της παραγράφου 1, που διαπιστώνεται με δικαστική απόφαση που έχει ισχύ δεδικασμένου, σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 4 του άρθρου 3 του ν. 3414/2005 (Α' 279).

4. Η αίτηση για τη χορήγηση άδειας συνοδεύεται από στοιχεία, τα οποία αποδεικνύουν τον τρόπο απόκτησης των οικονομικών μέσων που διατέθηκαν ή προγραμματίζεται να διατεθούν για τη λειτουργία του ιδιωτικού ραδιοφωνικού σταθμού από την υποψήφια εταιρία και τους εταίρους ή μετόχους της. Τα απαιτούμενα δικαιολογητικά για τον ανωτέρω έλεγχο προσδιορίζονται με την προκήρυξη του Ε.Σ.Ρ.

4.6. Τεχνολογικός εξοπλισμός

1. Οι υποψήφιοι προς αδειοδότηση οφείλουν να διαθέτουν κατάλληλο τεχνολογικό εξοπλισμό που τους εξασφαλίζει την άρτια και υψηλή τεχνική εκπομπή του προγράμματός τους και τη μεταφορά του σήματός τους στις εγκαταστάσεις του παρόχου δικτύου.

2. Για το σύνολο του εγκατεστημένου τεχνολογικού εξοπλισμού οι υποψήφιοι υποχρεούνται να τηρούν τους εκάστοτε ισχύοντες κανονισμούς ηλεκτρομαγνητικής συμβατότητας της Διεθνούς Ένωσης Τηλεπικοινωνιών (International Telecommunication Union - ITU) και τους σχετικούς κανόνες ασφάλειας του προσωπικού.

3. Οι υποψήφιοι προς αδειοδότηση υποχρεούνται να υποβάλουν υπεύθυνη δήλωση με την οποία βεβαιώνουν ότι εντός χρονικού διαστήματος έξι (6) μηνών από τη χορήγηση της άδειας θα διαθέτουν τον τεχνολογικό εξοπλισμό της παραγράφου 1.

4.7. Οικονομική βιωσιμότητα

1. Οι υποψήφιοι προς αδειοδότηση πρέπει να είναι οικονομικά βιώσιμοι, ώστε να μπορούν να ανταποκριθούν στην εκ του άρθρου 15 παράγραφος 2 του Συντάγματος αποστολή για την παροχή υψηλού επιπέδου ραδιοφωνικών υπηρεσιών, διασφαλίζοντας την ποιότητα, την πολυφωνία και την αντικειμενικότητα στην ενημέρωση.

2. Η οικονομική βιωσιμότητα των υποψηφίων προς αδειοδότηση αποδεικνύεται από το επιχειρησιακό τους σχέδιο, με βάση την οικονομοτεχνική μελέτη βιωσιμότητας της επιχείρησής τους για τα έτη της χρονικής διάρκειας ισχύος της άδειας, που αξιολογείται ως προς την αξιοπιστία του και την αποδοτικότητα της σχεδιαζόμενης επένδυσης. Η οικονομοτεχνική μελέτη βιωσιμότητας περιλαμβάνει την προσδοκώμενη ακροαματικότητα, τις προβλεπόμενες λειτουργικές δαπάνες, τα προσδοκώμενα έσοδα, την προβλεπόμενη κερδοφορία, την αποδοτικότητα των ιδίων κεφαλαίων και τις ταμειακές ροές.

3. Με την προκήρυξη του Ε.Σ.Ρ. εξειδικεύονται τα κριτήρια και οι παράμετροι, βάσει των οποίων αξιολογείται η βιωσιμότητα των υποψηφίων, η αποδοτικότητα και η αξιοπιστία της σχεδιαζόμενης επένδυσης, καθορίζονται όλα τα σχετικά δικαιολογητικά έγγραφα που πρέπει να προσκομίσουν οι υποψήφιοι προς αδειοδότηση, κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

4.8. Όροι Προκήρυξης Ε.Σ.Ρ.

1. Η διαδικασία αδειοδότησης των ιδιωτικών ραδιοφωνικών σταθμών επίγειας ψηφιακής ευρυεκπομπής ελεύθερης λήψης αρχίζει με τη δημοσίευση της σχετικής προκήρυξης από το Ε.Σ.Ρ.

2. Στην προκήρυξη καθορίζονται οι όροι και η διαδικασία χορήγησης των αδειών και ειδικότερα κατ' ελάχιστον τα εξής:

α) Ο αριθμός των προκηρυσσόμενων αδειών ανά κατηγορία εμβέλειας.

β) Η κατηγορία του προγράμματος που αφορούν οι προκηρυσσόμενες άδειες.

γ) Η χρονική διάρκεια της άδειας.

δ) Η προθεσμία υποβολής των αιτήσεων.

ε) Το χρονοδιάγραμμα, τα στάδια και ο τρόπος διενέργειας της διαδικασίας χορήγησης των αδειών μέσω της δημοπρασίας.

στ) Η τιμή εκκίνησης των δημοπρατούμενων αδειών.

ζ) Οι προϋποθέσεις συμμετοχής των υποψηφίων στη διαδικασία τόσο της προεπιλογής όσο και της τελικής φάσης της δημοπρασίας και η διαδικασία ελέγχου της συνδρομής αυτών.

η) Τα έγγραφα που απαιτείται να υποβάλλουν οι υποψήφιοι προκειμένου να αποδείξουν τη συνδρομή των προβλεπόμενων από τον παρόντα νόμο θετικών και αρνητικών προϋποθέσεων, βάσει των οποίων θα γίνει η προεπιλογή τους για να αποκτήσουν το δικαίωμα συμμετοχής στην τελική φάση της δημοπρασίας.

θ) Ο τρόπος ανακήρυξης των αδειούχων και οι υποχρεώσεις αυτών.

3. Προκηρύξεις από το Ε.Σ.Ρ. είναι δυνατόν να εκδίδονται ξεχωριστά ανά κατηγορία αδειών, καθώς και ανά Περιοχή Απονομής. Το πλήρες κείμενο της προκήρυξης στην ελληνική και στην αγγλική γλώσσα αναρτάται στην ιστοσελίδα του Ε.Σ.Ρ. και της Γενικής Γραμματείας Ενημέρωσης και Επικοινωνίας και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

4. Η συμμετοχή στη διαδικασία χορήγησης αδειών ιδιωτικών ραδιοφωνικών σταθμών επίγειας ψηφιακής ευρυεκπομπής ελεύθερης λήψης συνεπάγεται πλήρη αποδοχή των όρων της σχετικής προκήρυξης και δεν είναι επιτρεπτή η συμμετοχή με επιφύλαξη ή υπό αίρεση. Όλα τα στοιχεία, που υποβάλλονται στο πλαίσιο της διαδικασίας χορήγησης αδειών, θεωρούνται δεσμευτικά για τους υποψήφιους καθ' όλη τη διάρκεια της διαγωνιστικής διαδικασίας μέχρι την ανακήρυξη υπερθεματιστή συμπεριλαμβανομένων των υποβαλλόμενων οικονομικών προσφορών.

4.9. Προεπιλογή αιτήσεων συμμετοχής

1. Το Ε.Σ.Ρ. εξετάζει στο στάδιο της προεπιλογής τις αιτήσεις συμμετοχής των υποψηφίων και τα δικαιολογητικά έγγραφα που τις συνοδεύουν προκειμένου να διαπιστώσει τη συνδρομή των θετικών και των αρνητικών προϋποθέσεων του δικαιώματος συμμετοχής στη δημοπρασία (ανά κατηγορία εμβέλειας και προγράμματος), όπως αυτές ορίζονται στις διατάξεις των άρθρων 222 έως και 229. Ακολούθως το Ε.Σ.Ρ. συντάσσει κατάλογο των υποψηφίων που πληρούν τις νόμιμες προϋποθέσεις συμμετοχής στην κάθε δημοπρασία, καθώς και εκείνων οι οποίοι αποκλείονται της περαιτέρω συμμετοχής τους στη διαδικασία αυτή. Οι κατάλογοι αυτοί αναρτώνται στην ιστοσελίδα του Ε.Σ.Ρ. και ταυτόχρονα ενημερώνονται και οι υποψήφιοι με συστημένη επιστολή.
2. Το Ε.Σ.Ρ. μπορεί να καλέσει τους υποψήφιους να υποβάλουν συμπληρωματικές πληροφορίες ή διευκρινίσεις σχετικά με τα ήδη υποβληθέντα δικαιολογητικά έγγραφα.
3. Κατόπιν της κοινοποίησης του καταλόγου των προεπιλεγέντων που συμμετέχουν στην κάθε δημοπρασία, το Ε.Σ.Ρ. αποστέλλει προς καθένα από αυτούς δελτίο συμμετοχής στη δημοπρασία, με το οποίο τους γνωστοποιεί την ημερομηνία και τον τόπο διεξαγωγής της δημοπρασίας, καθώς και το σχετικό πρόγραμμά της.
4. Συμμετέχοντες οι οποίοι αποκλείονται από την προεπιλογή έχουν δικαίωμα υποβολής ένστασης στο Ε.Σ.Ρ. Η προθεσμία υποβολής ένστασης καθώς και η προθεσμία εντός της οποίας το Ε.Σ.Ρ. υποχρεούται να κρίνει επ' αυτής, καθορίζονται με την προκήρυξη.
5. Εφόσον ο αριθμός των προεπιλεγέντων είναι ίσος ή μικρότερος του αριθμού των προκηρυσσόμενων αδειών, το τίμημα που καταβάλουν οι υπερθεματιστές ισούται με την τιμή εκκίνησης.

4.10. Όροι χορηγούμενων αδειών

1. Οι αποφάσεις με τις οποίες χορηγούνται άδειες, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος, καταχωρούνται κατά χρονολογική σειρά έκδοσης σε ειδικό βιβλίο που τηρείται στο Ε.Σ.Ρ., στο οποίο τηρούνται τα πρωτότυπα στελέχη αυτών. Αντίγραφα των αδειών αποστέλλονται στην Ε.Ε.Τ.Τ. και στην αρμόδια Περιφέρεια κάθε αδειούχου εταιρίας.

2. Στις άδειες πρέπει να αναγράφονται τουλάχιστον τα κάτωθι:

α. ο φορέας της άδειας,

β. ο καθορισμός της υπηρεσίας,

γ. ο διακριτικός τίτλος του σταθμού και το λογότυπό του,

δ. η χρονική διάρκεια της άδειας,

ε. η κατηγορία της άδειας και η εμβέλειά της,

στ. η ελάχιστη διάρκεια του εκπεμπόμενου προγράμματος.

3. Η άδεια τελεί υπό τους ακόλουθους όρους:

α) Απαγορεύεται η αλλαγή της χρήσης της άδειας, καθώς και η μεταβίβαση της. Η μεταβίβαση της επιχείρησης που κατέχει άδεια ραδιοφωνικού σταθμού ή των μετοχών ή εταιρικών μεριδίων αυτής γνωστοποιείται μέσα σε δέκα (10) ημέρες στο Ε.Σ.Ρ. με κατάθεση αντιγράφου της σχετικής σύμβασης και πρέπει να περιβάλλεται το συμβολαιογραφικό τύπο.

β) Ο αδειούχος ραδιοφωνικός σταθμός υποχρεούται να συμβληθεί εντός τριών (3) μηνών από την ημερομηνία χορήγησης της άδειας με πάροχο δικτύου, ο οποίος αναλαμβάνει την υποχρέωση να καλύπτει πληθυσμιακά την Περιοχή Απονομής για την οποία χορηγείται η άδεια σε ποσοστό που καθορίζεται με τον εκάστοτε ισχύοντα Χάρτη Συχνοτήτων.

γ) Ο αδειούχος ραδιοφωνικός σταθμός υποχρεούται να παραδίδει τεχνικά άρτια το ψηφιακό σήμα του στις εγκαταστάσεις του παρόχου δικτύου και σύμφωνα με τα τεχνικά χαρακτηριστικά που καθορίζονται στον ισχύοντα Χάρτη Συχνοτήτων.

δ) Οι αδειούχοι ραδιοφωνικοί σταθμοί πρέπει να διασφαλίζουν την αδιάλειπτη μετάδοση και μεταφορά του προγράμματός τους προς τον πάροχο δικτύου. Κάθε διακοπή του προγράμματός τους που γίνεται με ευθύνη του αδειούχου ραδιοφωνικού σταθμού πέραν της μίας ώρας εντός ενός εικοσιτετραώρου πρέπει να αιτιολογείται επαρκώς με την υποβολή σχετικής έκθεσης στο Ε.Σ.Ρ. εντός είκοσι τεσσάρων (24) ωρών.

4. Οι αδειούχοι ραδιοφωνικοί σταθμοί δεν μπορούν να αναθέτουν τη διαχείριση ή την εκμετάλλευση του ραδιοφωνικού σταθμού ή της επιχείρησης σε τρίτους, μπορούν όμως να αναθέτουν την παραγωγή του προγράμματός τους σε εταιρίες του ίδιου ομίλου, κατά την έννοια της παρ. 11 του άρθρου 5 του ν. 3592/2007. Επιτρέπεται επίσης η ανάθεση παραγωγής συγκεκριμένων προγραμμάτων σε επιχειρήσεις παραγωγής προγράμματος, καθώς και η ανάθεση παραγωγής εκπομπών σε ανεξάρτητους παραγωγούς.

5. Οι ραδιοφωνικοί σταθμοί υποχρεούνται:

α. να τηρούν τις γενικές αρχές ραδιοφωνικών μεταδόσεων και να συμμορφώνονται προς τις διατάξεις του παρόντος νόμου, του άρθρου 8 του ν. 2328/1995 (Α' 159), του π.δ. 109/2010 (Α' 190) και τους ισχύοντες κώδικες δημοσιογραφικής δεοντολογίας, δεοντολογίας προγραμμάτων και διαφημίσεων, καθώς και κάθε άλλης διάταξης της κείμενης ραδιοτηλεοπτικής νομοθεσίας,

β. να τηρούν τις υφιστάμενες υποχρεώσεις τους που απορρέουν από την ευρωπαϊκή και ημεδαπή νομοθεσία για την πνευματική ιδιοκτησία και τα συγγενικά δικαιώματα, ιδίως ως προς τη σύναψη συμβάσεων με τους οργανισμούς συλλογικής διαχείρισης και προστασίας των δικαιωμάτων αυτών,

γ. να καταθέτουν, κατά την έναρξη της ραδιοφωνικής περιόδου στο Ε.Σ.Ρ. περίληψη των κατηγοριών των προγραμμάτων που θα μεταδίδουν την εκάστοτε τρέχουσα περίοδο.

6. Επιτρέπεται η δικτύωση παρόχων περιεχομένου περιφερειακής εμβέλειας με όχι περισσότερους από τρεις παρόχους περιεχομένου περιφερειακής εμβέλειας, μετά από ειδική άδεια του Ε.Σ.Ρ., στο οποίο υποβάλλεται αντίγραφο της συμφωνίας δικτύωσης. Δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο συμφωνίας δικτύωσης πρόγραμμα, το οποίο ο πάροχος περιεχομένου αναμεταδίδει μέσω δικτύωσης από έτερο πάροχο περιεχομένου περιφερειακής εμβέλειας. Οι πάροχοι περιεχομένου που δικτυώνονται μπορούν να μεταδίδουν το πρόγραμμα του παρόχου ή των παρόχων με τους οποίους τελούν σε δικτύωση, για πέντε (5) ώρες ημερησίως κατ' ανώτατο όριο και υπό την προϋπόθεση ότι κατά το χρόνο της δικτύωσης θα αναφέρεται ανά μισή ώρα εκπομπής ο διακριτικός τίτλος του παρόχου περιεχομένου με τον οποίο υπάρχει δικτύωση και εφόσον δεν αναιρείται ο χαρακτήρας του προγράμματος.

7. Οι ραδιοφωνικοί σταθμοί υποχρεούνται καθ' όλη τη διάρκεια της άδειάς τους να διατηρούν εγκατάσταση στην ελληνική επικράτεια ή σε άλλο κράτος - μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ε.Ο.Χ. Υποχρεούνται, επίσης, να δηλώνουν αντίκλητο εγκατεστημένο στην ελληνική επικράτεια για την κοινοποίηση των, απευθυνόμενων στο ραδιοφωνικό σταθμό, εγγράφων.

8. Τροποποίηση των όρων της άδειας απαγορεύεται.

9. Η παράβαση των όρων της άδειας ελέγχεται από το Ε.Σ.Ρ. σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 4 παρ. 1 του ν. 2863/2000 (Α' 262).

4.11. Λόγοι ανάκλησης αδειών

1. Ανάκληση της άδειας των ραδιοφωνικών σταθμών χωρεί υποχρεωτικά με απόφαση του Ε.Σ.Ρ. στις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) Μη εμπρόθεσμη υποβολή των απαιτούμενων κατ' άρθρο 222 παράγραφος 1 δικαιολογητικών σύστασης των υποψηφίων εταιριών ή κοινοπραξιών.

β) Μείωση του ελάχιστου καταβεβλημένου εταιρικού κεφαλαίου κάτω από τα προβλεπόμενα από τη διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 223 όρια.

γ) Τροποποίηση της χρήσης της χορηγηθείσας άδειας κατά παράβαση της διάταξης της περίπτωσης α' της παραγράφου 3 του άρθρου 233.

δ) Μη εμπρόθεσμη σύναψη σύμβασης με πάροχο δικτύου, όπως προβλέπεται από τη διάταξη της περίπτωσης β' της παραγράφου 3 του άρθρου 233.

2. Με απόφαση του Ε.Σ.Ρ. ανακαλείται η άδεια σε περίπτωση μη εμπρόθεσμης συμμόρφωσης με τις υποχρεώσεις, που ανέλαβαν οι υποψήφιοι δια των υπευθύνων δηλώσεων, που προβλέπονται στις διατάξεις της παραγράφου 3 του άρθρου 226 και της παραγράφου 6 του άρθρου 227.

3. Σε περίπτωση ανάκλησης άδειας κατά τα ανωτέρω, το Ε.Σ.Ρ. δύναται να την επαναπροκηρύξει.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η ανάγκη ρύθμισης του τοπίου των ΜΜΕ γίνεται ακόμα πιο επιτακτική μετά την αναθεώρηση του Συντάγματος που θεσπίζει τη διαφάνεια στο ιδιοκτησιακό καθεστώς και τα μέσα χρηματοδότησης των ΜΜΕ, με σκοπό τη διασφάλιση της πολυφωνίας και του υγιούς ανταγωνισμού κατά τη λειτουργία τους. Το Σύνταγμα κάνει ρητή αναφορά στη συγκέντρωση περισσότερων του ενός ηλεκτρονικών μέσων μαζικής ενημέρωσης της αυτής μορφής.

Ο χώρος των ΜΜΕ αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα θέσπισης πληθώρας νομοθετικών ρυθμίσεων, οι οποίες, καθ' όλη τη διάρκεια ισχύος τους, ήταν δυσχερώς εφαρμόσιμες και σε μερικές περιπτώσεις ανεπαρκείς, με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί ένα καθεστώς αναρχίας στην τηλεόραση και το ραδιόφωνο στην Ελλάδα.

Ειδικότερα, με το ν. 1866/1989 προβλέφθηκε το καθεστώς της ιδιωτικής τηλεόρασης. Ο ν. 1730/1987 και το π.δ. 25/1998 προέβλεψαν ρυθμίσεις για τις άδειες των ιδιωτικών ραδιοφωνικών σταθμών. Εν συνεχεία, με το ν. 2328/1995 ρυθμίστηκε, μεταξύ άλλων, εκ νέου το καθεστώς αδειοδότησης των ιδιωτικών τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών σταθμών. Με το ν. 2644/1998 θεσπίστηκε το καθεστώς της συνδρομητικής τηλεόρασης - ραδιοφωνίας και επήλθε σειρά τροποποιήσεων στο ως άνω νομικό καθεστώς με το ν. 3166/2003.

Παρ' όλα αυτά, μέχρι σήμερα δεν έχει ουσιαστικά λάβει χώρα η αδειοδότηση των ιδιωτικών ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών σταθμών, παρότι εξεδόθησαν σχετικές προκηρύξεις για την αδειοδότηση, οι οποίες στην περίπτωση των ιδιωτικών τηλεοπτικών σταθμών είτε καταργήθηκαν με το Ν. 3051/2002 είτε προσεβλήθησαν δικαστικά. Στην περίπτωση των ιδιωτικών ραδιοφωνικών σταθμών, οι σχετικές διαδικασίες αδειοδότησης ολοκληρώθηκαν και χορηγήθηκαν άδειες, πλην όμως για ορισμένες εξ αυτών η χρονική ισχύς τους έχει ήδη λήξει, ενώ άλλες προσεβλήθησαν δικαστικά και ακυρώθηκαν με δικαστικές αποφάσεις.

Το αδιέξοδο αυτό στο χώρο των ΜΜΕ οφείλεται κυρίως στις γραφειοκρατικές και πολύπλοκες διαδικασίες, στις οποίες υποβάλλονται οι ραδιοφωνικοί και τηλεοπτικοί σταθμοί, προκειμένου να επιτύχουν την αδειοδότηση τους, σε σημείο που και το ίδιο

το Ε.Σ.Ρ. αδυνατεί να διασφαλίσει την εφαρμογή τους. Αποτέλεσμα των ανωτέρω ήταν να αντιμετωπίζεται ανέκαθεν το καθεστώς αυτό με μεταβατικές διατάξεις, οι οποίες νομιμοποιούσαν τη λειτουργία των ήδη υφιστάμενων ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών σταθμών, χωρίς όμως να διευθετείται οριστικά το ζήτημα των αδειών για την τηλεόραση και το ραδιόφωνο.

Παράλληλα, οι υφιστάμενες διατάξεις για τη συγκέντρωση των ΜΜΕ έχουν καταστεί αναχρονιστικές. Απόδειξη τούτου είναι ότι ο ίδιος ο συντακτικός νομοθέτης, κατά την αναθεώρηση του Συντάγματος, συμπεριέλαβε ειδική διάταξη και συγκεκριμένα τη διάταξη του άρθρου 14 παρ. 9 του Συντάγματος για τη συγκέντρωση ελέγχου στο χώρο των ΜΜΕ και τον έλεγχο του ιδιοκτησιακού καθεστώτος, της οικονομικής κατάστασης και των μέσων χρηματοδότησης αυτών, χωρίς όμως να έχει εκδοθεί μέχρι σήμερα ο σχετικός εκτελεστικός νόμος. Η διάταξη αυτή του Συντάγματος υλοποιείται με το παρόν σχέδιο νόμου και εφαρμόζεται με σύμφωνη κατά το Κοινοτικό Δίκαιο ερμηνεία, τη νομολογία του ΔΕΚ και την επιχειρηματολογία της Επιτροπής σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 14 παρ. 9 του Συντάγματος και των εκτελεστικών αυτού νόμων.

Η κατάσταση αυτή έχει επιπτώσεις και στην επιχειρηματικότητα των ΜΜΕ, αφού το καθεστώς ανασφάλειας στη λειτουργία τους κατέστησε δυσχερείς τις επενδύσεις από την εγχώρια και αλλοδαπή αγορά, οδήγησε σε άναρχο ανταγωνισμό μεταξύ των επιχειρήσεων και, τελικώς, είχε ως συνέπεια την υποβάθμιση της ποιότητας του προγράμματος των ραδιοτηλεοπτικών υπηρεσιών, αποδέκτες της οποίας είναι όλοι οι Έλληνες πολίτες.

Με βάση, επομένως, την υφιστάμενη κατάσταση στο χώρο των ΜΜΕ, είναι επιβεβλημένη η παρέμβαση της Πολιτείας, που πρέπει να έχει ως στόχους:

- Τη διασφάλιση της πολυφωνίας στα μέσα ενημέρωσης.
- Την ανάπτυξη υγιούς ανταγωνισμού και διαφάνειας στο χώρο των ΜΜΕ.
- Τη νομιμότητα της λειτουργίας των τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών σταθμών.
- Την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και την ενθάρρυνση των επενδύσεων στο χώρο των ΜΜΕ.

- Τη διασφάλιση των αναγκαίων οικονομικών μέσων για την εύρωστη λειτουργία των ΜΜΕ, ενόψει ιδίως των προκλήσεων που εισάγει η υιοθέτηση νέων τεχνολογιών και η μετάβαση στην ψηφιακή εκπομπή.
- Τον καθορισμό του πλαισίου ανάπτυξης τους, σύμφωνα με τα νέα δεδομένα που επιβάλλονται από την εξέλιξη της ψηφιακής εκπομπής, ώστε να διασφαλιστεί η ομαλή μετάβαση στις νέες τεχνολογίες.
- Και κυρίως την αναβάθμιση της ποιότητας του περιεχομένου του προγράμματος των επιχειρήσεων ΜΜΕ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Παπαθανασόπουλος, Σ. (1977). 1. Η δύναμη της τηλεόρασης, η λογική του μέσου και η αγορά. Αθήνα: Καστανιώτης.
2. Crisell, A. (1986). *Undertanding Radio*. London: Routledge.
3. Hendy D. R (200). *Radio in the global age* . Cambridge : Polity Press
4. Γ.Παρίκος (1986). *Ραδιοφωνία*. Αθήνα : Ίων
5. John G. Proakis & Masoud Salehi(2002). *Συστήματα Τηλεπικοινωνιών*. Αθήνα : Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
6. Theodore S. Rappaport (2009) *Ασύρματες Επικοινωνίες* .Αθήνα : Μ.Γκιούρδας
7. Σταμάτη Σ. Κουρή (1996) *Στοιχεία Θεωρίας Κεραίων και Διαδόσεως Ηλεκτρομαγνητικών Κυμάτων*. Θεσσαλονίκη: Ζήτη.
8. Anderson, B 1983. *Imagined Communities: Reflections on the Origin and Spread of Nationalism*. London:Verso
9. Andstandig, D 2009. ‘Listener Driven Radio Launches New Software for Radio, Giving Listeners Control’ . New York: Business Wire.
10. Baker, AJ 2012 .*Virtual Radio Ga Ga, Youths, and Net-Radio: Exploring Subcultural Models of Audiences* . New York: Hampton Press .
11. Davis, K, Flores, A, Francis, JM, Gardner, H, James, C & Pettingill, L 2010. ‘Young People, Ethics, and the New Digital Media’ . *Contemporary Readings in Law and Social Justice*
12. DeLys, S & Foley, M 2006. ‘The Exchange: A Radio-Web Project for Creative Practitioners and Researchers’ . *Convergence: The International Journal of Research into New Media Technologies* . Vol 12(2), London & New Delhi :Sage Publications.
13. Digital Radio Plus, *Digital Radio Report 2012* .Australia. viewed 1st June 2012.
14. EBU Technical, 2011, DRC11 EBU Digital Radio Showcase, European Broadcast Union, 11th October, Brussels : radio show.
15. Geller, V 2011. *Beyond Powerful Radio: A Communicator’s Guide to the Internet Age* . USA :Focal Press.

16. Keith, MC 2010. 'Digital and HD Radio Revolution', The Radio Station: Broadcast, Satellite and Internet, 8th Eds. Oxford: Focal Press.
17. Lazaroiu, G 2010. 'New Media and the Nature of the News Market', Economics, Management and Financial Markets.
18. TargetSpot, 2011. 'Internet Radio Use Increase Ad Recall and Ad Response of Broadcast Radio Advertising'. Internet Radio Advertising Impact Study, Parks Associates.
19. TargetSpot, 2011. 'The Most Engaged Radio Users are Those Who Also Use Internet Radio'. Internet Radio Advertising Impact Study, Parks Associates.
20. The Guardian, Jack Schofield, 25 April, 2014. What are the options for radio in a digital age?
21. Andrew Dubber: Radio in the Digital Age, Nov 2013, Ed: Wiley
22. Ιστορικό αρχείο Υπουργείου Τύπου και ΜΜΕ
23. Ινστιτούτο Οπτικοακουστικών Μέσων,(2004) «Το ραδιόφωνο στην Ελλάδα» Αθήνα :Τετράδια επικοινωνίας
24. ΔεληγιάννηςΒ.-ΚυριακίδηςΜ.(1995), «Ραδιοφωνική παραγωγή και δημοσιογραφία» Αθήνα: Παρά Πέντε .